

Miljøministeriet
Kystdirektoratet

Kommune med kystansvar

Modul 2

Kommunale fællesprojekter

Indhold

Formål med undervisningsmaterialet 4

Indledning 5

1 Den samfundsøkonomiske analyse 7

1.1 Den samfundsøkonomiske analyse som redskab 8

1.2 De tre trin i den samfundsøkonomiske analyse 9

2 Processen i kommunale fællesprojekter 13

2.1 Procesforløbet i kommunale fællesprojekter 14

2.2 Kommunens opgaver og kompetencer i processen 19

2.3 Kystbeskyttelseslag 20

2.4 Ekspropriation 22

3 Kommunale Fællesprojekter i praksis 25

3.1 Hedensted Kommune 26

3.2 Køge Kommune 34

3.3 Slagelse Kommune 42

4. Bidragsfordeling 49

4.1 Fastsættelse af bidragsfordeling 50

5 Klagenævnsafgørelser 53

5.1 Oversigt over klagenævnsafgørelser 54

6 FAQ - Ofte stillede spørgsmål 59

6.1 Bidragsfordeling 60

6.2 Finansiering 62

6.3 Kystbeskyttelseslag 63

6.4 Proces 63

7 Kystdirektoratets udtalelse 65

7.1 Udtalelsens formål 66

7.2 Forudsætninger for udtalelsen (nødvendige oplysninger) 66

7.3 Udtalelsens indhold 66

8 Kommunikation i kommunale fællesprojekter 71

8.1 Lovens krav til høring og kommunikation 72

8.2 Grundelementer i god kommunikation 73

8.3 Den strategiske kommunikationsplan 75

8.4 Særlige kommunikationsudfordringer 76

Foto: Pressekontakt

Formål med undervisningsmaterialet

Udfordringerne med oversvømmelse, kystnedbrydning og stigende vandstande vokser i disse år, og ansvaret for kysten hører naturligt til i kommunernes helhedsorienterede klimaplanlægning.

Vi har udarbejdet dette undervisningsmateriale, fordi opgaven med at forvalte kystbeskyttelse i Danmark er overgået fra Kystdirektoratet til kommunerne i 2018.

Formålet med dette materiale er dels at besvare spørgsmål, som opgaven naturligt giver anledning til, dels at vise vej til en række hjælpeværktøjer.

Emner og fokus er fastlagt på baggrund af de ønsker, som vi har fået fra kommunerne på møder rundt om i landet. Dette modul hedder ”Kommunale fællesprojekter”. Det er Modul 2 i undervisningsforløbet ”Kommune med Kystansvar”.

Modul 1:

Forvaltning af kystbeskyttelsesloven er tilgængelig her

Kommunens rolle i kommunale fællesprojekter (de tidligere kap. 1 a-sager) har ikke ændret sig afgørende med den nye lovgivning, men i tråd med lovgivningens intention om at understøtte bestræbelserne på at igangsætte kommunale fællesprojekter, forsøger undervisningsmaterialet at komme bredt rundt om processen for at ruste kystkommunerne endnu bedre til at igangsætte eller være tovholdere i kommunale fællesprojekter.

Indledning

Ændringen af kystbeskyttelsesloven i september 2018 har blandt andet fokus på at understøtte kommunerne og borgere i at være så godt rustet til fremtidens klimaforandringer som muligt.

I denne sammenhæng er det afgørende at kunne planlægge langsigtet og håndtere risikoen i forbindelse med stadigt hyppigere storme og oversvømmelser. Kystbeskyttelse er som udgangspunkt oftest mest omkostningseffektiv og virkningsfuld, hvis den etableres over længere strækninger og i øvrigt koordineres med kommunens klimatilpasningsplan og evt. nabokommunens klimatilpasning.

Et vigtigt sigte med lovændringen har derfor været at gøre det enklere for kommuner, som ønsker at gennemføre og fremme kommunale fællesprojekter. Det viser sig ved, at kompetencen i hele processen samles hos kommunen og ved en strømlining af selve sagsgangen, så alle godkendelser og dispensationer samles i én afgørelse.

Flere af landets kystkommuner har i skrivende stund kommunale fællesprojekter på tegnebrættet eller i gang.

Projekterne er forskellige, nogle er store, nogle er mindre, men de er stort set alle sammen båret af en vision om langsigtet og klimatilpasset beskyttelse kombineret med et ønske om at bevare et attraktivt rekreativt miljø i kystzonen.

Køge Bugt
Foto: Tobias Markussen

Foto: Per Fløng

1 Den samfunds-økonomiske analyse

1.1 Den samfundsøkonomiske analyse som redskab 8

1.2 De tre trin i den samfundsøkonomiske analyse 9

1.2.1 Trin 1: Definition af formål og opstilling af scenarier 9

1.2.2 Trin 2: Identificér og sammenhold omkostninger og gevinster 10

1.2.3 Omkostninger og gevinster 10

1.2.4 Trin 3: Vurdering af alternativer 11

1.1 Den samfundsøkonomiske analyse som redskab

Det er ikke et lovkrav, at der skal gennemføres en samfundsøkonomisk analyse, inden man igangsætter et kommunalt fællesprojekt.

Fordelen ved at gennemføre sådan en analyse er dog, at den, groft sagt, giver overblik over omkostningerne til investering i kystbeskyttelse sat i forhold til omkostningerne ved oversvømmelse eller erosion.

En kortlægning af hvilke værdier, der findes i de truede områder, i form af fx boliger, institutioner, arbejdspladser eller kulturarv er et godt udgangspunkt, når der skal træffes beslutning om et potentielt kystbeskyttelsesprojekt. Når der skal vælges mellem flere løsningsforslag, eller når der skal klarlægges, om det giver mening at prioritere et bestemt sted på kysten rent tidsmæssigt.

Endelig skal man ikke underkende, at en grundig samfundsøkonomisk analyse kan være et nyttigt redskab i dialogen med politikere og borgere.

En samfundsøkonomisk analyse kan naturligvis ikke i sig selv give svaret på, hvilke tiltag der i givet fald skal iværksættes, men kan indgå i beslutningsgrundlaget.

Hvad kan den samfundsmæssige analyse bruges til?

Sammenligne omkostninger ved at igangsætte/udvide kystbeskyttelsestiltag med omkostningerne ved en ekstrem vejrhændelse på den ubeskyttede/ utilstrækkeligt beskyttede kyst

Kortlægning af materielle værdier (boliger/institutioner/ veje etc.) og immaterielle værdier (kulturarv, rekreative muligheder, tiltrækningskraft i forhold til tilflyttere etc.)

Indgå i beslutningsgrundlaget i forhold til evt. iværksættelse/udbygning og tidsmæssig prioritering af kystbeskyttelsesinitiativ

Konkret dialogværktøj for politikere og borgere

Høfde ved Saksild
Foto: Pressekontakt

1.2 De tre trin i den samfundsøkonomiske analyse

Den samfundsøkonomiske analyse bør foretages i overensstemmelse med de principper og forudsætninger, der er beskrevet i

Finansministeriets vejledning i samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger 2023

Den samfundsøkonomiske analyse består af tre trin, som man skal igennem for at kunne sammenligne konsekvenserne af forskellige kystbeskyttelsestiltag.

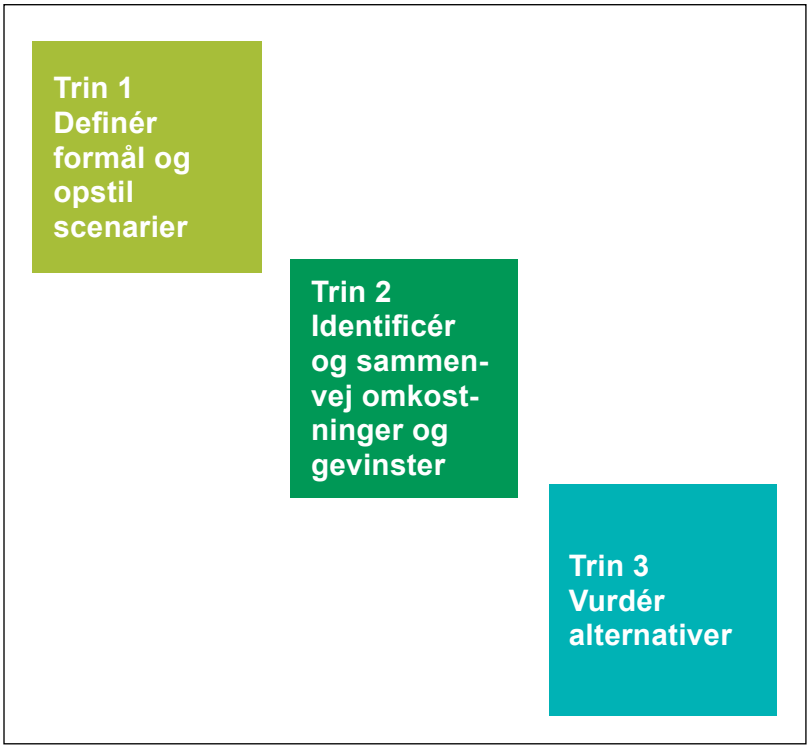

Figur 1: Den samfundsøkonomiske analyseproces

1.2.1 Trin 1: Definition af formål og opstilling af scenarier

I trin 1 defineres formålet med det konkrete kystbeskyttelsesinitiativ, og basisscenariet opstilles.

Basisscenariet er beskrivelsen af scenariet i området, såfremt der ikke etableres (yderligere) kystbeskyttelse.

Projektscenariet er beskrivelsen af scenariet i området, såfremt det planlagte kystbeskyttelsesinitiativ gennemføres.

Basisscenariet er nødvendigt som udgangspunkt for at kunne vurdere, hvordan en evt. kystbeskyttelsesindsats vil ændre scenariet.

Dernæst opstilles et eller flere alternativer, der kan opfylde formålet med kystbeskyttelsesindsatsen. Alternativerne kan være forskellige typer af kystbeskyttelse. Scenariet for hvert af disse alternativer beskrives, så deres påvirkning kan sammenlignes med basisscenariet. Tidshorisonten i de alternativer, der sammenlignes, skal være ens og kan fx være bestemt af et anlægs levetid, eller hvornår man ønsker, at målet med kystbeskyttelsen skal være opfyldt.

Eksempel:
Man ønsker at beskytte et lavtliggende område mod oversvømmelse fra en 50 års hændelse. Alternativerne kunne fx være:

1) et dige + sandfodring
2) en spuns + sandfodring
3) en kunstig klit

1.2.2 Trin 2: Identificér og sammenhold omkostninger og gevinster

I trin 2 identificeres konsekvenserne ved de forskellige scenarier. I den samfundsøkonomiske analyse skal omkostninger og gevinster altid opgøres i markedspriser/forbrugerpriser.

Hvis der fx anvendes tal for omkostninger, der er opgjort i faktorpriser, omregnes disse til markedspriser ved at tillægge en nettoafgiftsfaktor. Derved bliver omkostninger ved offentlige anlæg sammenlignelige med tilsvarende anlæg betalt af fx private investorer. Nettoafgiftsfaktoren er pt. fastsat til 32,5 % af Finansministeriet.

Faktorpriser = markedsprisen minus produktskatter (fx moms og punktafgift) og andre produktionsskatter (fx ejendomsskatter)

Markedspris: Den pris en vare eller ydelse kan sælges for på det fri marked. Ideelt set er markedsprisen udtryk for balancen mellem udbud og efterspørgsel.

Forbrugerpriserne er et indeks, der belyser udviklingen i de faktiske detailpriser på varer og tjenesteydelser. Der er foretaget en vægtning af de forskellige varers betydning i forbruget.

Scrapværdien: Et udtryk for den mindsteværdi, er aktiv eller et anlægsaktiv, kan nedskrives til. Scrapværdien er således den værdi et fysisk aktiv har, når de ikke længere er brugbart.

1.2.3 Omkostninger og gevinster

Omkostninger i basisscenariet vil hovedsageligt være til fortsat vedligeholdelse af en evt. eksisterende kystbeskyttelse og udbedring af de skader og kompensation for tab, der må påregnes som følge af erosion eller oversvømmelse ved en utilstrækkeligt beskyttet kyst. Disse skader og tab kan være både materielle og immaterielle.

De materielle skader er fx skader på boliger, institutioner, veje, afgrøder mm og disse skader kan typisk værdisættes. Derudover kan der opstå skader på eller tab af immaterielle værdier, som kan være vanskeligere at værdisætte. For eksempel tab af rekreative værdier, kulturarv eller svigtende tilflytning på grund af utryghed.

For det alternative scenarie – projektscenariet - knytter omkostningerne sig typisk til etableringen og den fremtidige vedligeholdelse. NB: Hvis der er tale om et anlægsprojekt, skal scrapværdien af anlægget ved projektets ophør også medregnes.

Gevinsterne vil først og fremmest være at undgå udgifterne til materielle skader på eller tab af de værdier, som kystbeskyttelsesinitiativet skal beskytte. Afhængigt af hvilket kystbeskyttelsesinitiativ man vælger, kan der også være immaterielle gevinster eller nytteværdier. For eksempel større forøget rekreativ værdi, bevarelse af kulturarv eller øget tilflytning.

Det er vanskeligt at værdisætte de immaterielle nytteværdier i forhold til konkrete kyststrækninger og typer af kyst. Hvis det er muligt, kan de medtages

i den samfundsøkonomiske analyse. Hvis ikke, beskrives de kvalitativt, fx i et spindelvæv, som beskrevet i Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering og vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger.

Dernæst sammenholdes gevinster og omkostninger med basisscenarie og de forskellige projektscenarier. Da disse typisk vil indtræde på forskellige tidspunkter og over en længere periode, tilbagediskonteres omkostninger og gevinster til projektets starttidspunkt, så disse beregnes i nutidsværdier. Herved udregnes tiltagets nettonutidsværdi. Til beregning af nutidsværdier anvendes diskonteringsrenten, som er fastsat af Finansministeriet. Såfremt nettonutidsværdien udregnes som positiv, vil kystbeskyttelsesinitiativet være en samfundsøkonomisk gevinst.

Diskonteringsrente til beregning af nutidsværdi

Beregningsperiode	0-35 år	36-70 år	>70 år
Diskonteringsrente	4 pct.	3 pct.	2 pct.

1.2.4 Trin 3: Vurdering af alternativer

I trin 3 vurderes de forskellige scenarier. Hvis analysen kun har omfattet et enkelt projektscenarie, vurderes det, om dette tiltag medfører en samfundsøkonomisk gevinst i forhold til basisscenariet. Hvis flere forskellige alternativer har været undersøgt, kan analysen give en indikation af, hvilket alternativ, der ud fra en samfundsøkonomisk betragtning, giver størst værdi. Dette gøres ved at sætte de respektive nettonutidsværdier for de undersøgte alternativer i forhold til basisscenariet.

Læs mere her:

Samfundsøkonomisk analyse af kystbeskyttelse bilag A til Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering og vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger

Eksempler på samfundsøkonomisk analyse af kystbeskyttelsesprojekter

Foto: Per Sørensen

Sommerhusområde i As Vig, Hedensted Kommune.
Foto: Pressekontakt

2 Processen i kommunale fællesprojekter

2.1 Procesforløbet i kommunale fællesprojekter 14
2.1.1 Processtart, kystbeskyttelseslovens § 1 a 14
2.1.2 Udtalelse og afgørelse, kystbeskyttelseslovens § 2 14
2.1.3 Projektudarbejdelse, kystbeskyttelseslovens § 4 14
2.1.4 Høring af det konkrete projekt, kystbeskyttelseslovens § 5 18
2.1.5 Afgørelse om det konkrete projekt 18
2.2 Kommunens opgaver og kompetencer i processen 19
2.3 Kystbeskyttelseslag 20
2.3.1 Hvilke fordele har kommunalt oprettet et kystbeskyttelseslag? 20
2.3.2 Kystbeskyttelseslagets vedtægter 21
2.3.3 Hvornår i processen oprettes laget? 21
2.4 Ekspropriation 22

2.1 Procesforløbet i kommunale fællesprojekter

Det er kommunen, der er drivkraften i kommunale fællesprojekter, mens Kystdirektoratet har rollen som sagkyndig og leverer en lovpligtig udtalelse samt vejledning under processen. Processen i kommunale fællesprojekter består af en række obligatoriske trin. Derudover er der en række valgfri trin.

Se processen illustreret i flowdiagrammet overfor.

2.1.1 Processtart, kystbeskyttelseslovens § 1 a

Et kommunalt fællesprojekt kan indledes på to måder:

- Kommunen kan af egen drift tage initiativ til at igangsætte en proces

- Enhver, som vil kunne opnå en beskyttelse eller en anden fordel af et kystbeskyttelsesprojekt kan anmode kommunen om at igangsætte en proces (§ 1 a, stk. 2).

- Anmodningen skal være skriftlig og indeholde en begrundelse for projektet samt et forslag til hvilke ejendomme, som kan inddrages i projektet (§ 1 a, stk. 3).

Det næste trin er obligatorisk og består i, at kommunen indhenter en udtalelse fra Kystdirektoratet.

Samtidig kan der indhentes en udtalelse fra de ejere af fast ejendom, der kan opnå beskyttelse eller anden fordel ved projektet (§ 2, stk. 1). Dette er valgfrit, og det vil afhænge af den konkrete situation, om det er en fordel allerede på dette tidspunkt at inddrage ejerne af fast ejendom i processen. Hvis det fx. drejer sig om et sommerhusområde, kan det være en god idé med en tidlig inddragelse, mens det i større byområder måske kan være for tidligt at informere om et projekt, der ikke er konkret.

Løbende information om forventet tidsplan for sagsprocessen og om evt. forsinkelser offentliggøres på kommunens hjemmeside (§ 2a, stk. 3). De processkridt, der kan tænkes offentliggjort, er fx borgermøder, beslutning om at fremme et projekt, den indkommende ansøgning, proces i forbindelse med VVM-procedure, høring og afgørelse.

2.1.2 Udtalelse og afgørelse, kystbeskyttelseslovens § 2

På baggrund af udtalelserne træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om, hvorvidt projektet skal fremmes (§ 2a stk. 1). Hvis kommunalbestyrelsen beslutter sig for ikke at fremme projektet, underrettes de borgere, der har anmodet om igangsættelsen. Denne beslutning er en endelig afgørelse, som kan påklages jf. § 18, stk. 1.

En beslutning om at fremme projektet er derimod ikke en endelig afgørelse, men en afgørelse om, at processen skal gå ind i næste fase. Denne afgørelse kan ikke påklages. Hvis der træffes beslutning om at fremme projektet, underrettes de ejere af fast ejendom, som vil opnå beskyttelse eller anden fordel ved projektet.

2.1.3 Projektudarbejdelse, kystbeskyttelseslovens § 4

Det næste trin er projektudarbejdelsen, der går forud for fremsendelse af

Klik for at forstørre diagrammet

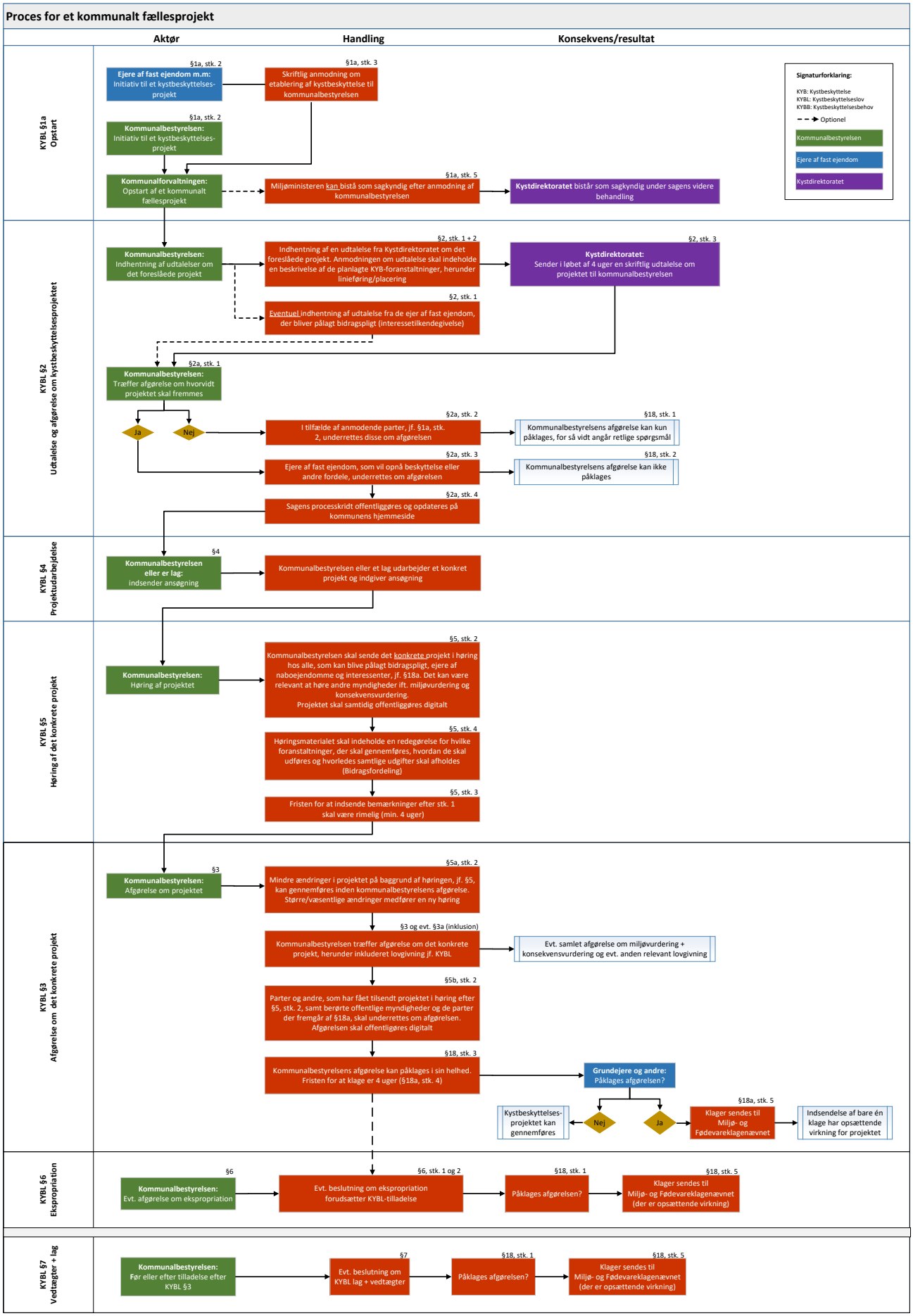

en konkret ansøgning til kommunen (§ 2a, stk. 3). På det tidspunkt i processen er der sandsynligvis ikke oprettet et kystbeskyttelseslag, så typisk vil det være projektorganisationen (se pkt. 2 nedenfor), der sender ansøgningen til den kommunale kystmyndighed.

Når kommunalbestyrelsen har besluttet, at sagen skal fremmes, skal den træffe en række indledende beslutninger om nedenstående punkter, som konkretiseres undervejs i forløbet. Afhængig af, hvor langt kommunen er i planlægningen, kan nogle af punkterne med fordel beskrives i afgørelsen om at fremme sagen, som skal sendes til de potentielt bidragspligtige ejere af fast ejendom. Endvidere kan punkterne være en del af de oplysninger, som løbende opdateres på kommunens hjemmeside, og som der kan henvises til i afgørelsen:

1) Hvilke foranstaltninger, der skal udføres.
2) Projektets ledelse.
3) Hvem skal forestå eventuelle supplerende undersøgelser, projektering og udbud.
4) Bidragsfordeling og finansiering af udgifter.
5) Hvordan og af hvem kystbeskyttelsesforanstaltningerne skal udføres.
6) Eventuel ekspropriation.
7) Anlæggets vedligeholdelse og løbende foranstaltninger.
8) Oprettelse af kystbeskyttelseslag.

De sorte hus, Juelsminde
Foto: Pressekontakt

Ad 1) Hvilke foranstaltninger, der skal udføres

På baggrund af oplysninger i en evt. modtaget anmodning om opstart af et kystbeskyttelsesprojekt, Kystdirektoratets indledende § 2 udtalelse, eventuelle forundersøgelser og udført skitseprojektering, samt eventuelle møder med grundejerne vil kommunalbestyrelsen kunne beslutte, hvilket projekt, der skal arbejdes videre med.

Ad 2) Projektets ledelse

Kommunalbestyrelsen er ansvarlig for at træffe beslutning om projektet, projektets ledelse og projektorganisation.

Projektet fremmes bedst muligt ved at etablere en gennemskuelig projektorganisation, så ansvaret for at iværksætte de tiltag, der er nødvendige for at fremme projektet, er entydigt placeret. På den måde undgås tvivl om, hvem der har ansvaret, og det sikres, at projektet fremmes mest hensigtsmæssigt.

Hvis der allerede eksisterer et lag, kan ansvaret for projektet ledelse og fremme placeres hos lagets bestyrelse. Er der tale om et helt nyt anlæg, vil det være vanskeligt at etablere et lag på et så tidligt tidspunkt i sagens forløb. Projektledelsen kan da placeres hos kommunalbestyrelsen selv, eventuelt gennem en ekstern rådgiver, eller hos en gruppe berørte grundejere.

Det skal sikres, at der er passende adskillelse i kommunen mellem projektorganisationen og kystmyndigheden.

Ad 3) Hvem skal forestå eventuelle supplerende undersøgelser, projektering og udbud

Kommunale fællesprojekter vil generelt være af større omfang og forudsætte en kystteknisk viden. Det må derfor antages, at der kan være behov for professionel rådgivning i forbindelse med udarbejdelse af ansøgning, herunder eventuelle krav til forundersøgelser, projektering, økonomiske beregninger udbud m.v.

Kommunalbestyrelsen må i disse sager være ansvarlig for valg af en rådgiver.

Kommunalbestyrelsen kan dog også, jf. lovens § 1 a, stk. 3, vælge at lade ansøgeren eller et lag forestå nødvendige forundersøgelser og projektering. Benyttelse af et lag kan især komme på tale, hvis der skal foretages udvidelse, ændring eller renovering af eksisterende anlæg.

Ad 4) Bidragsfordeling og finansiering af udgifter

Kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning om en bidragsfordeling. Bidrag kan pålægges ejere af fast ejendom, der opnår beskyttelse eller en anden form for fordel ved den foranstaltning, der udføres, se mere om bidragsfordeling under afsnit 4 samt ”Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering og vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger”

Derudover bestemmer kommunalbestyrelsen, hvordan midlerne til projektet, herunder også til forundersøgelser, projektering og hele sagens forberedelse, skal tilvejebringes.

Kommunalbestyrelsen beslutter således, om der skal optages lån til hel eller delvis finansiering af foranstaltningen, om kommunen skal garantere for et eventuelt lån, eller om hele projektet skal finansieres ved kontante indskud fra de bidragspligtige.

Kommunalbestyrelsen kan overveje, om det ikke vil være både praktisk og hensigtsmæssigt, at den foreløbigt afholder udgifterne i sagens indledende faser.

Ad 5) Hvordan og af hvem kystbeskyttelsesforanstaltningerne skal udføres

Udover at træffe afgørelse om selve kystbeskyttelsesprojektet efter kystbeskyttelseslovens § 3, skal der skal også træffes beslutning om, hvordan og af hvem arbejdet skal udføres.

Kommunalbestyrelsen skal vurdere, hvordan arbejdet skal udbydes. Såfremt kommunen er bygherre, så er kommunen omfattet af udbudsreglerne, og det er derfor relevant at orientere sig i udbudsloven og tilbudsloven. Udbudsformen afhænger bl.a. af størrelsen af udgifter til anlægsarbejdet og evt. et senere vedligeholdelsesarbejdet.

2.1.4 Høring af det konkrete projekt, kystbeskyttelseslovens § 5

Det konkrete projekt sendes i høring hos alle, som kan blive pålagt bidragspligt, ejere af naboejendomme og interessenter (§ 5, stk. 2). Høringsfristen er minimum 4 uger. Høringsmaterialet består af en redegørelse for, hvilke foranstaltninger, der skal gennemføres, og hvilke udgifter der skal afholdes, og hvordan de skal fordeles. Der er gode erfaringer med at afholde informationsmøder, når høringsmaterialet er sendt ud. Herved har kommunen mulighed for at uddybe og besvare spørgsmål i forhold til det valgte projekt.

2.1.5 Afgørelse om det konkrete projekt

Efter afsluttet høring gennemgås høringssvarene, og der træffes afgørelse om det konkrete kystbeskyttelsesprojekt som det sidste trin i processen (§ 5 a, jf. § 3). Der kan foretages mindre ændringer i projektet som følge af høringen. Det gælder dog, at hvis der er tale om en ændring, som berører andre end de, der har foranlediget ændringen, kan afgørelsen ikke træffes, før de øvrige berørte parter er blevet hørt igen. Kommunen fastsætter selv høringsfristen. Der skal også foretages en ny høring efter § 5, stk. 2, hvis der er tale om ændringer, der er så væsentlige, at de har karakter af, at der er tale om et nyt projekt.

Den endelige afgørelse om kystbeskyttelsesprojektet indeholder bidragsfordelingen, og afgørelsen skal begrundes med udgangspunkt i hensynene i kystbeskyttelseslovens formålsbestemmelse. Endvidere er det ikke en hindring for, at der træffes en særskilt afgørelse om bidragspligt og en tilladelse til kystbeskyttelsesprojektet, dog viser eksemplet, at afgørelserne ligger tidsmæssigt tæt på hinanden.

Se eksempelvis denne afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Afgørelsen skal skriftligt meddeles ejere af naboejendomme og klageberettigede personer, organisationer og foreninger jf. § 18a samt berørte offentlige myndigheder. Desuden skal afgørelsen offentliggøres på kommunens hjemmeside.

Læs mere om opbygning af afgørelse og begrundelse i Manual til behandling af kystbeskyttelsessager

Sideløbende med kapitel 1a-processen kan det være en fordel samtidig at igangsætte screening for miljøvurdering og screeningen for konsekvensvurderingen. På den måde kan der ske en fælles høring, og der kan træffes en

samtidig afgørelse med kun én klagefrist. Yderligere kan det tidligt i processen overvejes, om der skal ske inklusion af anden lovgivning, hvilket også vil have betydning for, hvilke berørte myndigheder, der evt. bør høres.

Afgørelse om miljøvurdering og konsekvensvurdering skal indgå i grundlaget for afgørelsen efter kystbeskyttelsesloven. Der kan udarbejdes et samlet afgørelsesdokument, hvor det fremgår, hvilke afgørelser det drejer sig om, og med en klagevejledning der passer til de respektive afgørelser.

Såfremt der træffes selvstændige afgørelser, så må kommunen skulle sikre sig, at afgørelserne træffes samtidig, idet de berørte grundejere, der bliver pålagt en bidragspligt, også skal have viden om det projekt, som de skal bidrage til.

Endvidere bør det afklares, om der sammen med tilladelsen til kystbeskyttelsesprojektet efter kystbeskyttelseslovens § 3, kan træffes afgørelse om oprettelse af et kystbeskyttelseslag jf. lovens § 7. Der kan først træffes afgørelse om lagets vedtægter, når de har været sendt i høring hos lagets medlemmer i minimum 4 uger .

2.2 Kommunens opgaver og kompetencer i processen

Kommunen har flere opgaver i forbindelse med de kommunale fællesprojekter. Som beskrevet i foregående afsnit træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om, hvorvidt projektet skal fremmes, kommunen sender projektet i høring, og træffer afgørelse om det konkrete projekt. Endvidere påhviler det kommunen at træffe afgørelse om bidragsfordeling.

Kystdirektoratet har udarbejdet en vejledning med praktiske eksempler på bidragsfordeling:

Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering og vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger

Hvilke udgifter skal afholdes og fordeles?

- **Sagens forberedelse, forundersøgelser, projektering, udførelse og tilsyn**
- **Drift, vedligeholdelse og andre løbende foranstaltninger**
- **Evt. Ekspropriation (§6)**
- **Finansering (§9) (bidragsfordeling)**

Kommunen beslutter også, hvordan midlerne til projektet skal tilvejebringes, herunder også midler til forundersøgelser, projektering og hele sagens forberedelse. Kommunen kan beslutte, om der skal optages lån til hel eller delvis finansiering af projektet, og om kommunen skal garantere for et eventuelt lån, eller om hele projektet skal finansieres ved kontante indskud fra de bidragspligtige. Der er erfaring med, at kommunen foreløbigt afholder eller ”lægger ud for” de større udgifter i projektets indledende faser. Derudover kan kommunen også træffe afgørelse om, hvorvidt der skal oprettes et kystbeskyttel-

seslag og udarbejde vedtægter. Endelig kan der være tilfælde, hvor kommunen vurderer, at det er nødvendigt at træffe afgørelse om ekspropriation.

Eksempel på en samlet afgørelse til et kommunalt fællesprojekt

- **Tilladelse til kystbeskyttelsesprojektet efter § 3**
- **Evt. afgørelse om , hvorvidt der skal udarbejdes en miljøvurdering, jf. miljøvurderingsloven**
- **Evt. afgørelse om, hvorvidt der skal foretages konsekvensvurdering , jf. kysthabitatbekendtgørelsen**
- **Evt. inklusion af anden lovgivning if kystbeskyttelsesloven §3a**
- **Bidragsfordeling og redegørelse for den if kystbeskyttelsesloven §9a**

2.3 Kystbeskyttelseslag

Kommunen kan beslutte, at der under kommunalbestyrelsens tilsyn oprettes digelag eller kystbeskyttelseslag efter kystbeskyttelseslovens § 7, stk. 1.

Kommunerne fører et økonomisk og teknisk tilsyn med laget, der er oprettet efter kystbeskyttelseslovens kap. 1a. Lagets medlemmer kan både være private og offentlige grundejere.

Medlemmer af laget er de bidragspligtige i et kystbeskyttelsesprojekt, og laget er oprettet som en forening, og dermed en selvstændig juridisk person.

2.3.1 Hvilke fordele har kommunalt oprettet et kystbeskyttelseslag?

Håndtering af erosion og/eller oversvømmelse er en fælles opgave for den gruppe af ejere af fast ejendom, der vurderes at opnå en beskyttelse eller anden fordel af et kommunalt fællesprojekt. Organisering af disse ejere i et digelag eller et kystbeskyttelseslag har flere fordele:

- Foreningsstrukturen med vedtagne vedtægter giver klare rammer for finansiering, udgiftsfordeling, beredskab og vedligeholdelse.
- Laget er en forening, der som selvstændig juridisk person kan optage lån og indgå aftaler på medlemmernes vegne.
- Bidrag til kystbeskyttelseslaget fra medlemmerne opkræves fra kommunen via ejendomsskatterne, og der er således sikkerhed for indtægterne til laget. Kommunen kan stille kommunal lånegaranti, hvilket kan komme medlemmerne til gavn i forbindelse med etableringen af anlægget.
- Gennem medlemskab af laget får medlemmerne tryghed og sikkerhed for, at kystbeskyttelsen bliver vedligeholdt, og at det nødvendige økonomiske fundament til driften er til stede.
- Medlemskabet af kystbeskyttelseslaget giver det enkelte medlem mulighed for at være opdateret og få indflydelse ift.

vedligeholdelsesplaner, økonomi og evt. fremtidige planer for ændringer af kystbeskyttelsen.

- I et kommunalt oprettet kystbeskyttelseslag kan repræsentanter fra kommunen sidde med i bestyrelsen.

Selv hvis kommunen ikke er repræsenteret i bestyrelsen, samler laget medlemmernes interesser og kan fungere som en effektiv dialogpartner for kommunen.

I et kommunalt oprettet kystbeskyttelseslag vil kommunen sammen med laget have ansvaret for økonomi og teknisk tilsyn. Det tekniske tilsyn skal sikre, at anlægget er vedligeholdt, og at lagets bestyrelse varetager de opgaver, som det påhviler laget at løse. Kystdirektoratet kan i den forbindelse vejlede om tekniske spørgsmål.

2.3.2 Kystbeskyttelseslagets vedtægter

Kommunen er ansvarlig for, at der udarbejdes vedtægter for laget. Opgaven kan også delegeres ud til eksempelvis projektgruppen. Vedtægterne indeholder regler for, hvordan laget skal styres og for udførelsen af lagets opgaver, herunder vedligeholdelse af anlæg og løbende foranstaltninger. Forslag til vedtægter sendes til lagets medlemmer. Afgørelse om vedtægtens endelige indhold kan kommunalbestyrelsen tidligst træffes fire uger efter, at forslaget er afsendt.

Vedtægterne for et kystbeskyttelseslag følger almindelige foreningsregler omkring generalforsamlinger, flertalsbeslutninger mv. Vedtægterne skal have en beskrivelse af foreningens formål. Derudover skal vedtægterne indeholde en oversigt over medlemmerne og en redegørelse for kystbeskyttelsen, herunder placering og opbygning samt en beskrivelse af driften og beredskabet.

Godkendte vedtægter kan ændres, når generalforsamlingen har besluttet det, men er først endelig gyldig, når ændringen også er godkendt af kommunalbestyrelsen. Forslag til ændring af vedtægter bør sendes ud med dagsorden til generalforsamling, jf. afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Se eksempel på afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet her.

Se Skabelon til vedtægt for kystbeskyttelseslag her

2.3.3 Hvornår i processen oprettes laget?

Kommunen tager stilling til, hvornår det er mest hensigtsmæssigt at oprette et lag med de retsvirkninger, som følger deraf.

Der er erfaringer, der viser, at det kan være fornuftigt at vente med at oprette laget, indtil projektet er konkret, og der ligger forslag til en bidragsfordeling. Dermed bliver grundejere medlem af laget på et oplyst grundlag. I andre tilfælde har lagene imidlertid været oprettet tidligere, og bestyrelsen eller lagets medlemmer har spillet en aktiv rolle i forhold til at komme med forslag til bidragsfordeling.

En proces kunne være, at kommunalbestyrelsen beslutter, at der jf. kystbeskyttelseslovens § 7, stk. 1 oprettes et kystbeskyttelseslag samtidig med, at der også træffes afgørelse jf. de ovenfor nævnte love (se side 20). Herefter udarbejder kommunalbestyrelsen forslag til vedtægt, som sendes i 4 ugers høring til de grundejere, som potentielt kan blive medlem. I høringsbrevet kan der også orienteres om den stiftende generalforsamling, og at der skal etableres en bestyrelse. Efter høringsfristen kan vedtægterne godkendes. Såfremt vedtægterne ikke er påklaget, kan der indkaldes til den stiftende generalforsamling. Som nævnt er det alene et eksempel på en model. Det er op til kommunen at vurdere, hvordan processen skal være i det konkrete projekt.

2.4 Ekspropriation

I kommunale fællesprojekter kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om ekspropriation til gennemførelse af et kystbeskyttelsesprojekt.

Dette fremgår af kystbeskyttelseslovens § 6.

”Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om ekspropriation til gennemførelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger i projekter, der er igangsat efter § 1 a.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at ekspropriere arealer med en offentlig myndighed eller et lag som fremtidig ejer, hvis det af hensyn til kystens pleje eller kystbeskyttelsen må anses for at være af væsentlig betydning, at myndigheden eller laget, jf. § 7, stk. 1, har ejendomsret til strandbredden, forlandet foran et dige eller en kyststrækning, hvor der ikke findes sammenhængende grønsvær eller anden sammenhængende landvegetation.

Stk. 3. Ved ekspropriation i henhold til stk. 1 og 2 finder §§ 98-122 i lov om offentlige veje tilsvarende anvendelse, idet kommunalbestyrelsen træder i stedet for vejbestyrelsen”.

Det beror på en samlet vurdering af det konkrete projekt, hvorvidt en tilladelse til at gennemføre konkrete kystbeskyttelsesforanstaltninger, der er igangsat som et kommunalt fællesprojekt, er et indgreb af en sådan karakter, at der vil være tale om afståelse, og at der derfor skal gennemføres ekspropriation.

Ved denne vurdering er navnlig følgende fire kriterier centrale:

1. Overføres der en ret til andre?
2. Er indgrebet generelt eller konkret?
3. Indgrebets intensitet
4. Indgrebets begrundelse[1].

Hvis en kystbeskyttelsesforanstaltning giver ejeren af den ejendom, hvorpå kystbeskyttelsesforanstaltningen anlægges, økonomiske fordele, som eventuelt er større end det økonomiske tab, foranstaltningen udløser, vil dette

1 Hansen Jensen, Michael (2015), Grundloven med kommentarer, s. 455f, jf. s 451

generelt pege i retning af erstatningsfri regulering.

Tilladelser til kystbeskyttelse i kommunale fællesprojekter kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. § 18, stk. 3. Nævnet vil i den forbindelse kunne tage stilling til, om afgørelsen har karakter af et ekspropriativt indgreb i forhold til ejeren af en berørt ejendom og derfor vil kræve en afgørelse om ekspropriation, jf. kystbeskyttelsesloven § 6.

Et eksempel på hvornår det kan være relevant at ekspropriere et areal i forbindelse med anlæggelse af en kystbeskyttelsesforanstaltning kan være, hvor det er nødvendigt, at kommunen eller digelaget fremadrettet får råderet over et areal. For eksempel ved etablering af et pumpehus eller andre konstruktioner, der bevirker at grundejeren fremadrettet mister den fulde råderet over arealet.

I modsætning hertil vil det som regel ikke være relevant at ekspropriere det areal, hvor der fx etableres et dige. Den fordel, som grundejeren får af oversvømmelsesbeskyttelsen, vurderes som oftest til at være større end ulempen ved digets placering. Dette afhænger dog altid af en konkret vurdering. I særlige tilfælde kan en grundejer dog have så stor en ulempe i forbindelse med et kystbeskyttelsesanlæg, at der kan tilkendes erstatning. Det kan fx være, hvis en grundejer på grund at kystbeskyttelsesanlægget får væsentlige indbliksgener.

Strand på Nordlangeland
Foto: Peter Helles Eriksen

Foto: Pressekontakt

3 Kommunale Fælles-projekter i praksis

3.1 Hedensted Kommune 26

3.2 Køge Kommune 34

3.3 Slagelse Kommune 42

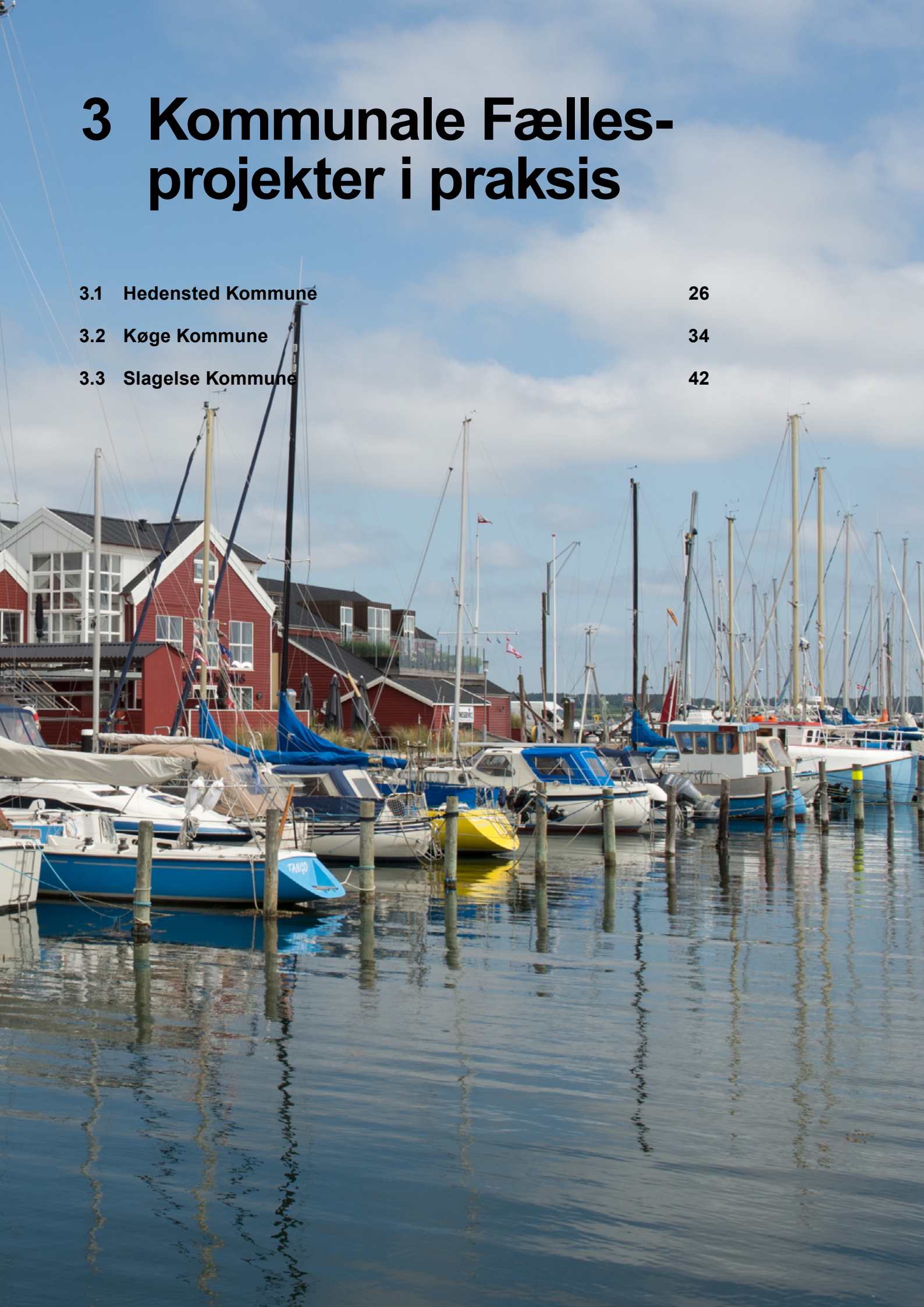

3.1 Hedensted Kommune

Diger i As Vig og planlagt beskyttelse af Juelsminde

Diger beskytter sommerhuse i As Vig
Det var landinspektør og vandplanlægger, Peter Svane-Knudsens nu pensionerede kollega Hans Jørgen Hvideland, der var tovholder på sagen, men Peter Svane Knudsen deltog i møderne og overtog kontakten til grundejerne, da Hans Jørgen Hvideland gik på efterløn. Peter Svane-Knudsen deler her sine erfaringer fra projektet:

Hvordan opstod ideen til projektet og hvad var problemstillingen?

- As Vig er et lavtliggende sommerhusområde nord for Juelsminde, og udspillet til projektet kom fra sommerhusejerne. Der havde været flere større og mindre oversvømmelser i 2006-2008, og det fik ejerne af de i alt ca. 450 sommerhusejere til at henvende sig til os i Hedensted Kommune med ønske om, at kommunen skulle fremme og igangsætte et kommunalt fællesprojekt (Dengang en kapitel 1a-sag).

Projektet, der kom til at bestå af en dige mod kysten, et å-dige samt rørlægning og underføring af åen, var gennemført og klar til sommerhus-sæsonen 2011-12.

Diget sikrer mod oversvømmelse op til 1,90 m, men vi regner med, at diget vil skulle forhøjes inden for en årrække. Vi har et lille kommunalt areal, hvor der ikke er bebyggelse. Det har vi valgt at bevare som strandeng, der kan blive oversvømmet engang imellem – og det er derfor ikke diget ind.

Peter Svane-Knudsen ved åen i As Vig. Der blev sat en højvandsklap i åen for at forhindre tilbageløb og dermed sikre, at der ikke kommer vand ind bag diget fx i tilfælde af stormflod eller ekstremt højvande.
Foto: Pressekontakt

Hvem var interessenterne?

- Der blev etableret to digelag, As Vig Digelag Nord og Syd, og samarbejdet med begge var meget velfungerende. Formændene i begge lag var ingeniører, så vi havde en god dialog omkring den tekniske løsning og i det hele taget havde digelagene en målrettet tilgang til projektet.

Det lettede også processen, at gruppen af interessenter var meget ensartet. De var stort set alle sammen sommerhusejere, og da vi sendte projektet i høring,

sagde 80 procent, ja, med det samme. Der var en klar opbakning til projektet.

Bidragsfordelingen er ofte en udfordring. Var det også tilfældet her?

- Nej ikke som sådan. Digelagene havde selv lavet en bidragsfordeling, og den var de enige om. De brugte en ret enkel model med en part pr. hus, så det var egentlig ikke det store problem.

Var der slet ingen knaster i processen?

- Jo, det er klart. Det var der da. Den modstand, der var mod projektet, kom mest fra sommerhusejere i første række, som mente at digets højde ville være et problem. De var simpelthen bange for, at det ville fjerne deres udsigt over vandet. De bagvedliggende huse havde allerede problemer med vand, så de var ikke så bekymrede.

Hvordan greb I den udfordring an?

- Vi forsøgte at illustrere diget højde ved at sætte en række pæle ud i digets niveau for at vise højden på det færdige dige. Det beroligede nu ikke skeptikerne, og de benyttede sig af deres ret til at klage. Projektet afventede naturligvis klageprocessen, men klagerne fik ikke medhold, og nu bagefter tror jeg ikke rigtigt, at der er nogen, der opfatter det som et problem. Man må heller ikke gå på diget, så der er ikke de store problemer med indkig fra forbipasserende. Sommerhusejerne herude har generelt stor respekt for hinanden og for området, så vi har ikke oplevet, at projektet har skabt splid eller uvenskab.

Er der skabt nogle ekstra, rekreative gevinster i forbindelse med diget?

- Nej, det er der ikke, men generelt er der stor tilfredshed med den sikkerhed og tryghed, som diget giver sommerhusejerne.

Diget ved As Vig. Klik for at forstørre kortet

Diget ved As Vig
Foto: Pressekontakt

Juelsminde:

Højvandsbeskyttelse, der skal skabe sammenhæng mellem by, strand og havn

Det kommunale fællesprojekt i sommerhusområdet nord for Juelsminde står færdigt, sådan forholder det sig ikke med højvandsbeskyttelsen af Juelsminde by. Her er projekterne stadig på tegnebrættet, men der tænkes mange spændende tanker, fortæller Peter Svane-Knudsen, der er vandplanlægger ved Hedensted Kommune.

I har endnu et muligt kommunalt fællesprojekt i støbeskeen. Hvordan fik I ideen til det?

- Juelsminde var en af de byer, som blev udpeget som særligt udsat for oversvømmelse i forbindelse med oversvømmelsesdirektivet i 2011. Vi var i gang med at kigge på problemstillingerne, men Risikostyringsplanen gav en god ramme til at sikre fremdriften i opgaven.

Byen ligger lavt, og i henhold til vores risikostyringsplan vil det være nødvendigt at højvandssikre til et gennemsnit på 2,50 m i dette århundrede for at undgå oversvømmelse af ca. 1150 husstande, forretninger, institutioner m.m.. I 2006 nåede vandstanden op på 1,65 m, som er den kritiske grænse for oversvømmelser i byen, og senest den 29. oktober 2017 under den ”stille stormflod”, målte vi en vandstand på 1,54 m.

Det har i alt fald været med til at skabe forståelse hos politikerne for, at højvandsbeskyttelse er en naturlig del af vores arbejde med klimatilpasning i kommunen – og at der er brug for en helhedsløsning for Juelsminde by.

Hvordan har I tænkt projektet med at højvandssikre byen?

- Vores opgave er selvfølgelig grundlæggende at sikre, at byen kan fungere også i ekstreme vejrsituationer. Når det så er sagt, er vores overordnede vision for projektet den, at vi vil skabe en løsning, der skaber en naturlig sammenhæng mellem byen, kysten, stranden og havnen. Vi vil gerne bruge højvandsbeskyttelsen som en slags rød tråd gennem byen og bindeled mellem byens strøg og stranden. På den måde kan vi tilføre Juelsminde endnu større rekreativ værdi. Juelsminde er stærkt præget af den lange kyststrækning og livet omkring Havnen, så udfordringen bliver at finde en løsning, der bevarer dette præg og samtidig beskytter den lave del af byen mod oversvømmelse fra havnen og stranden.

Juelsminde by. Klik for at forstørre kortet

Juelsminde
Foto: Pressekontakt

Langs med stranden vil diget på 2,30 m fra Storstranden ud til Bjørnsknude sikre os et godt stykke ind i fremtiden, selvom vandstanden stiger. Men diget må også på et tidspunkt forventes at skulle hæves til 2,50 meter.

Hvilke tanker har I gjort jer om den proces, der skal sættes i gang?

- Vi har i kommunen et ønske om at vende processen om, så vi er en slags katalysator for projektet, men hvor det er borgerne, der gennem digelagene, kommer med ideerne og driver projektet fremad. Vi vil gerne være med til at understøtte en proces, hvor forretningsdrivende, beboere, forsyning og havn kan finde fælles fodslaw om en løsning for at beskytte Juelsminde mod oversvømmelse. Det har alle jo en klar interesse i. Kommunen kan godt være katalysator eller motor i projektet uden nødvendigvis at være styrende. Samtidig er det naturligt, at kommunen indgår som bidragyder og investor i den merværdi, hele lokalsamfundet får ud af, at byen kommer til at hænge mere naturligt sammen med stranden og dermed bliver endnu mere attraktiv.

Hvis det er borgernes digelag, der skal drive processen, kræver det så ikke, at der bruges meget tid på borgermøder, dialog og diskussion i det hele taget?

- Jo, det gør det. Vi har mange interessenter i Juelsminde og der skal skabes dialog med dem alle sammen, ligesom det selvfølgelig også er vigtigt, at de får snakket sammen indbyrdes. Af den grund er kommunen faktisk indgået i EU-projektet Coast-to-coast for at kunne afsætte penge til dette dialogsamarbejde. Fra projektet i As Vig ved vi, at der skal lægges kræfter i at skabe

enighed om udgangspunktet – inden der overhovedet sættes projektstreger på papiret. Samtidig er der også en opgave i kommunikationen med de husejere, der bor højere oppe og som måske har lidt sværere ved at se, hvordan de får gavn af investeringen i bymidten.

Hvem er interessenterne?

- Til forskel fra projektet i As Vig er der her mange forskellige interesser involveret. Og det gør det selvfølgelig lidt mere kompliceret. På den anden side set er interessenterne i Juelsminde langt hen ad vejen ret professionelle. Og det er folk, som vi har god kontakt til i forvejen. Vi har et visionsråd, der blandt andet består af borgere, som allerede arbejder med visioner for byen, og dem har vi god kontakt til. En af vores lokale kommunale medarbejdere er medlem af visionsrådet og fungerer som kontaktled mellem rådet og kommunen. En anden vigtig aktør er havnen, som helt sikkert vil byde ind med at bidrage til højvandsbeskyttelsen, lystbådehavnen er en aktør og det er handelsstandsforeningen, de erhvervsdrivende og foreningerne også. Det er grupper, som vi har en løbende dialog med i forvejen, og når de samles i et digeudvalg, repræsenterer de stort set alle dem, der har mest direkte gavn og glæde af højvandsbeskyttelsen af bymidten.

Er det ikke en lang proces, der ligger forude, risikerer I ikke, at byen bliver oversvømmet, inden projektet står færdigt?

- Det er en proces, der kommer til at tage noget tid. Det er vi klar over og indstillet på. Så vi har valgt at sikre, at byen kan fungere op til en vandstand på 1,80 meter her og nu. På den baggrund har vi investeret 400.000 kr. i 300 meter såkaldte 'watergates', en slags transportabelt dige af plastic, som lægges ud og holder det indtrængende vand tilbage. Lidt efter samme princip som det vi kender fra water-tubes. Ved at bruge de mobile diger kan vi sikre mod oversvømmelse op til 1,80 m og

samtidig købe os den nødvendige tid til at få lavet det rigtige projekt.

Vores water-gates kom senest i brug ved stormfloden i oktober 2017, hvor de blev lagt ud primært omkring den gamle havn for at skærme mod oversvømmelse. De fungerede upåklageligt. De er lette at lægge ud, og det er vores egne kommunale folk, der klarer den del af det. Vi har dog altid en indsatsleder på fra beredskabet, ikke af hensyn til udlægningen, men mere fordi de i beredskabet har nogle særlige kompetencer til at håndtere de uventede, ekstra ting, der opstår i ekstreme vejrsituationer. Det kan for eksempel være parkerede biler, der skal flyttes, TV hold, der har placeret sig uhensigtsmæssigt eller tilskuere på afveje. Den slags er beredskabet vant til at tackle, så ingen unødigt bringes i fare.

Har du erfaringer eller gode råd, som du vil give videre til kommuner, der står overfor et kommunalt fællesprojekt?

- Tjae, det er i alt fald vigtigt, at der er enighed om, at der er et problem, som skal løses, og også hvor det er. Her havde vi god hjælp af, at vi fik lavet et antal modelberegninger, der blev illustreret i en film. Ved at sætte filmen på pause og starte den igen, kunne vi vise præcis, hvor vandet ville løbe ind i byen ved en oversvømmelse. Det var en

Her blev højvandsbeskyttelsen mellem campingplads og P-plads pludselig gennembrudt. Kommunen blev opmærksom på gennemgangen og fik beskyttelsen genetableret.
Foto: Pressekontakt

meget effektiv visualisering, som helt klart var med til at skabe en bevidsthed om, at ja, vi har et potentielt oversvømmelsesproblem her i Juelsminde. Visualisering er et stærkt værktøj i denne sammenhæng.

Så kan det heller ikke siges for tit, hvor vigtigt det er, at politikerne er med hele vejen og hele tiden bliver opdateret – ikke mindst i sager, hvor der er mange interesser involveret.

Både fordi de så er bedre rustet til at besvare spørgsmål, men også fordi det er vigtigt, at de kender flest muligt af projektets fakta. Det er afgørende, at politikerne har den fakta-baserede redegørelse med i rygsækken, når de møder de forskellige interessenter. På den måde er det lettere at undgå, at en politiker, måske nærmest mod sin vilje, kommer til at "forlove" sig med en interessent, uden at kende sagen til bunds.

Et godt råd fra mig er derfor, at man benytter alle muligheder for at få projektet med til byrådet til orientering.

Foto: Pressekontakt

3.2 Køge Kommune

Det er ikke nogen helt enkel opgave, som sagsbehandler Merete Olsen og hendes kollega Jens Christian Kaas til daglig er tovholdere på i Miljøafdelingen i Køge Kommune. De arbejder med en helhedsplan, der skal beskytte hele kommunens kystlinje mod oversvømmelse op til 2,8 m.

Planen i korte træk

Det er strækningen fra kommunegrænsen til Solrød i nord til grænsen til Stevns Kommune i syd. Den planlagte stormflodsbeskyttelse er inddelt i tre zoner: Område 1: Mod nord et landdige med cykelsti på digekronen og udsigt over bugten, så områdets rekreative værdier bibeholdes. Område 2: Selve Køge By, hvor der tænkes etableret en højvandsmur med åbninger, der kan lukkes i tilfælde af oversvømmelse, og hvor der i forbindelse med Køge Å foreslås etableret en sluse. Område 3: Området syd for byen hvor man kan udnytte højden på strandvejen som højvandsbeskyttelse, og hvor det planlægges at forstærke de steder på vejen, der ligger under beskyttelseshøjden.

På spørgsmålet om, hvordan ideen til helhedsplanen er opstået, svarer Merete Olsen uden tøven:

- Her i Køge har vi vandstandsmålinger og historiske data fra Køge Havn, der viser, at stormflod og højvande ikke er nye problemer her i området. I 1872 målte man fx en vandstand på 2,8 meter i Køge Havn, så problemet er veldokumenteret. I forbindelse med oversvømmelsesdirektivet i 2011 udpegede Kystdirektoratet så hele det bebyggede kystområde ud til Køge Bugt fra Amager og ned til midten af Strandskoven som risikoområde for oversvømmelser ved stormflod og stigende havvandsspejl. I arbejdet med risikostyringsplanen bonede hele kystområdet ud som oversvømmelsestruet.

Det er et stort område med mange værdier, og vi regnede på, hvor stor en skade en stormflod ville forvolde. Det vi regnede os frem til var, at ved en stormflod med vandstand på 2,20 meter ville ca. 15.000 borgere stå med en oversvømmet bolig, og det anslåede tab i kommunen ville løbe op i ca. 1,6 mia. kr. Da fremskrivningerne samtidig viser, at en vandstand på 2,21 er meget sandsynlig for en 100 års hændelse fx i år 2100, var der ikke så meget tvivl om behovet for beskyttelse. Kystinitiativerne kom derfor til at spille en væsentlig rolle i vores risikostyringsplan, ligesom vi også indarbejdede initiativer fra klimatilpasningsplanen for at få en samlet tilgang til en beskyttelse af hele Køges kystlinje.

Vi præsenterede klimatilpasningsplanen på et borgermøde i foråret 2014. Det var ikke specielt godt besøgt, men vi fik alligevel mange gode bidrag.

Har der været lokal forståelse for, at der skulle bruges penge på højvandsbeskyttelse?

- Det er klart, at det er vigtigt, at det ikke bare er forvaltningen og politikerne, der synes, at det er væsentligt at bruge penge på et kystbeskyttelsesprojekt. Borgene skal selvfølgelig bakke op om idéen, ikke mindst fordi, mange af dem selv skal bidrage økonomisk.

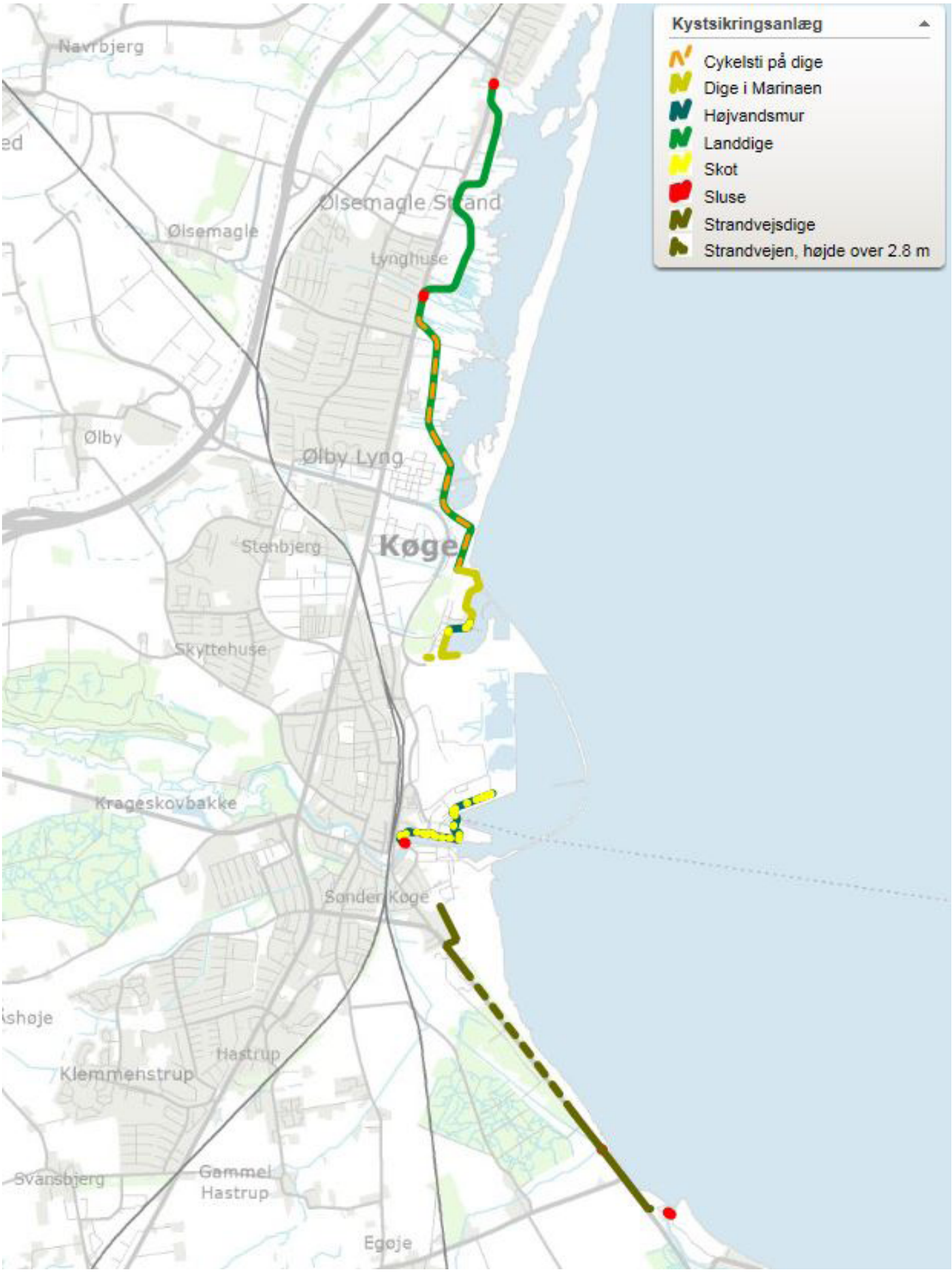
Kystsikringsanlæg
Cykelsti på dige
Dige i Marinaen
Højvandsmur
Landdige
Skot
Sluse
Strandvejsdige
Strandvejen, højde over 2.8 m
Navrbjerg
Ølsemagle Strand
Ølsemagle
Lynghuse
Ølby
Ølby Lyng
Stenbjerg
Køge
Skyttehuse
Krageskovbakke
Sønder Køge
Hastrup
Klemmenstrup
Svansbjerg
Gammel Hastrup
Egoje

Men der har nu ikke været diskussion om, om Køge skal have højvandsbeskyttelse eller ej. Både borgere og politikere er helt på det rene med, at vi lever med en risiko for oversvømmelse ikke bare fra vandløb og fra kloakkerne, når der kommer styrtregn, men også i høj grad fra havet. Faktisk er det mere sådan, at folk siger til os: "Kan I se at komme i gang, hvad venter vi på?"

Merete Olsens kollega, Jens Christian Kaas, er enig og supplerer:

- Selv om selve helhedsplanen for kystbeskyttelse ligger på tegnebrættet endnu, så arbejder vi jo allerede i samme retning med andre projekter med det samme formål. For eksempel er vi i gang med at hæve et område nord (?) for byen, så det er beskyttet mod oversvømmelse op til 3 meter. Det gør vi ved at fylde op med lettere forurenet jord og på den måde sikre det. Og i forbindelse med udbygning af en ny bydel, som netop er afsluttet, blev det stillet som et krav til byudvidelsen, at området skulle beskyttes op til 2,5 meter med en højvandsmur. Så stormflods- og højvandsbeskyttelse er løbende på dagsordenen i Køge i mange sammenhænge.

I skrivende stund er I kommet dertil, at Køge Byråd har vedtaget at gå videre med den helhedsplan, der er foreslået for området. Hvordan har processen været så langt?

Det svarer Merete, som har arbejdet med planen gennem de sidste fire år, kort og klart på:

- Sej! Men også spændende og lærerig. Eftersom planen skal dække hele Køges kyststrækning, er der mange elementer og mange interessenter og mange uforudsete ting, der lige pludselig kommer ind fra højre. Faktisk synes jeg i starten, at det hele så temmelig uoverskueligt ud.

Udbudsmaterialet til de fire rådgivere, som vi havde inviteret, blev afleveret i 2015, og det var egentlig, mens jeg arbejdede med udbudsmaterialet, at jeg fik overblikket. Det gav klarhed, og det tror jeg, at kolleger med lignende projekter i andre kommuner, vil kunne opleve på samme måde. Det giver overblik og klarhed, når kravene i udbudsmaterialet er gennemtænkt og sat.

Det har også været en hjælp, at vi stort set hele vejen igennem har haft en følgegruppe bredt i forvaltningen. Det gav både mulighed for at trække på en hel række andre fagligheder, men det betød også, at man andre steder i forvaltningen kendte til projektet og indtænkte det i andre sammenhænge.

I 2016 havde vi et katalog med løsningsmuligheder, som vi kunne præsentere for Teknik og Miljøudvalget. Prisforskellen mellem at beskytte til 2,21 meter og til 2,80 meter viste sig at være ret lille, så udvalget var indstillet på, at vi skulle beskytte hele strækningen op til 2,80 meter allerede i første hug.

I maj 2016 blev det besluttet at rejse en kapitel 1 a sag (nu kommunalt fællesprojekt, red.), og vi holdt et stort borgermøde med deltagelse af Kystdirektoratet. Vi havde haft annoncer i lokalaviserne, der var hængt plakater

Merete Olsen på havnen i Køge
Foto: Frejfoto

op på bibliotekerne forud for mødet og der kom da også omkring 100 interesserede. Efterfølgende satte vi gang i en uformel høringsfase, hvor vi fik mange bidrag fra virksomheder, foreninger og borgere.

Et af de mere fremtidsorienterede var et forslag om at anlægge en motorvej til København ude i vandet!

Er der indtænkt en rekreativ merværdi i kystbeskyttelsesplanen?

- Ja, bestemt. Vi planlægger en cykelsti på toppen af det nordlige dige, som skal binde denne del af kommunen sammen med selve byen og som samtidig har stor rekreativ værdi, blandt andet fordi man stort set hele vejen har udsigt over lagunen. Der er også planlagt stier ved slusen ved Tryggevælde Å, og der er lagt vægt på, at den nuværende rekreative værdi i og omkring lystbådehavnen bevares. Højvandsmuren skal være med til at skabe flere rekreative rum i bymidten, og vi bibeholder udsigten blandt andet ved underføringen af cykelstien ved banen. Det gør vi ved at lade højvandsmuren være gennembrudt her – og flere andre steder i øvrigt - og så sikre med mobile skotter i tilfælde af truende oversvømmelse. Det er tanken at projektet skal bidrage til at binde byen sammen med havnen.

Hvem er de potentielle bidragydere til projektet og har I nogen fornemmelse af, hvordan de stiller sig til projektet?

- Kystbeskyttelsesprojekterne i de tre områder berører ca. 4800 matrikler og ca. 23.000 indbyggere, en erhvervshavn, en lystbådehavn og et større antal virksomheder, så der er mange interesser involveret, og vi kan med god samvittighed sige, at vi har været i dialog med repræsentanter for stort set alle grupper.

Blandt andet har vi haft individuelle møder med virksomhederne i de berørte områder, og vi har god føling med, hvordan de stiller sig til projektet. Generelt vil det gavne erhvervslivet, når området ikke længere er oversvømmelsestruet – også i forhold til at tiltrække nye virksomheder. Vi har haft institutioner, som var tiltrukket af vores centrale beliggenhed, men som har opgivet tanken om at etablere sig i Køge, fordi de ikke kunne forsvare at løbe risikoen for skader ved en eventuel oversvømmelse.

Det samme gælder de forretningsdrivende inde i byen, som foruden den mindre risiko for oversvømmelse også ser muligheder i, at stormflodsbeskyttelsen i form af en gennemgående cykelsti, som binder den nordlige del af kommunen sammen med byen, og en højvandsmur inde i selve byen kan være med til at skabe et endnu mere attraktivt byrum i Køge. Projektet skulle gerne sikre, at Køge By ikke fortsætter med at ”vende ryggen” til havnen.

I forhold til borgerne har vi udsendt 10.000 infobreve og der er under 100, som har sendt svar tilbage med indvendinger eller kommentarer. Det giver os grund til at tro, at der generelt ikke er den helt store modstand mod projektet, men det ved vi selvfølgelig ikke endnu. Der vil jo altid være knaster. Der er naturligvis sommerhusejere, som vil være bekymrede for, at et dige, der skal beskytte mod oversvømmelse op til 2,8 meter, vil fjerne deres udsigt over vandet.

Har I gjort noget specielt for at informere lokalt om projektplanerne i dette ret lange forløb?

- Vi har som sagt løbende holdt borgermøder, vi har haft møder med de lokale virksomheder, og vi har udsendt 10.000 infobreve, ligesom vi løbende har informeret på kommunens hjemmeside. Vi har gjort en del ud af at visualisere beskyttelseshøjden fysisk, og vi har løbende haft en tæt og god kontakt til de lokale medier, både aviser, lokalradio og vi har også flere gange haft besøg af TV2 Lorry.

Vi har også udarbejdet en kommunikationsplan, som vi har udsendt til politikerne og en samling spørgsmål og svar, så både forvaltning og politikere har kunnet give ensartede svar på spørgsmål til essentielle punkter i planen.

Sidst men ikke mindst har vi begge to nærmest konsekvent sagt ja til at komme ud og holde oplæg om projektet. Det har været både på skoler, gymnasier og i lokale foreninger som for eksempel Køge Marina og i ro- og kajakklubberne. På den måde har vi også fået skabt en række gode am-

bassadører for projektet, også blandt meningsdannerne i lokalsamfundet.

Det har været vigtigt for os at formidle projektet, som noget vi er fælles om i hele kommunen, og som er relevant for den enkelte. Det er en erfaring, som vi vil tage med os ind i høringsfasen, hvor vi vil dele borgerne ind i nogle afdelinger, når vi afholder borgermøder.
Det er nemlig vigtigt, at den enkelte grundejer bliver inviteret til et møde, hvor de problemstillinger, som er relevante for den enkelte, kommer op, og hvor deltagerne oplever, at der bliver lyttet til de ønsker, der bliver fremsat.
I høringsfasen vil vi selvfølgelig gøre, hvad vi kan for at høre hver enkelt borger, der bliver berørt. Her ville det være smart med en it- løsning, der ikke bare kunne modtage høringssvar automatisk, men også plotte dem ind på et kort som et GIS-lag.

Hvordan har I tænkt jer bidragsfordelingen?

- Fra starten havde vi bedt et advokatfirma udarbejde et forslag til en bidragsfordeling. De lavede også et forslag til os, og det var sådan set udmærket i juridisk forstand, men det var bare meget uigennemskueligt og vanskeligt at forklare. På den baggrund valgte vi i stedet at bruge ejendomsvurderingen som nøgle til udregning af den enkeltes bidrag.

Vores oprindelige udspil i forhold til virksomhederne var en partsfordeling baseret på antal kvadratmeter grund og anvendelse af grunden samt bebyggelsens størrelse, men denne model mødte stor modstand hos virksomhederne, da vi præsenterede den. Det var ikke fordi, virksomhederne ikke ville bidrage, men modellen forekom dem uretfærdig. Og det var den måske også, for eksempel i forhold til et ægtepar, som alene drev et møbelhus, hvor der ganske vist var mange kvadratmeter, men ingen stor produktion.

Til syvende og sidst valgte vi derfor at foreslå en bidragsfordeling, som er baseret på ejendomsværdi for alle grundejere. Der er fastsat ejendomsværdi både på erhvervsejendomme, private ejendomme og offentlige ejendomme, så den model er simpelthen lettere at overskue og at kommunikere.

Derudover har vi så inddelt hele strækningen i to zoner: En højrisikozone og en risikozone. De ejere af fast ejendom, som ligger i højrisikozonen, vil så skulle betale en lidt højere promille af ejendomsværdien, end de grundejere, som bor i risikozonen. Det gælder for alle ejere af fast ejendom, uanset om der er tale om private borgere, erhvervsdrivende eller ejendomme som er ejet af kommunen.

Ved at dividere investeringen i oversvømmelsesbeskyttelse med antallet af ejendomme har vi så fundet frem til bidragsfordeling, som vi selv synes er overkommelig. For eksempel vil en boligejer med en ejendomsværdi på 1 mio. komme til at betale lige under 500 kr. om året i bidrag, indtil projektet er betalt.

I forhold til infrastruktur, hvor der ikke forefindes en ejendomsværdi, har vi lagt et bidrag ind, som kommunen betaler. Det vil være betydningsfulde veje i forhold til trafikafvikling, redning m.m., som ikke må blive ufarbare i tilfælde af oversvømmelse. Den model er enkel at kommunikere og opleves som retfærdig i langt de fleste tilfælde.

Har I erfaringer eller gode råd, som I vil give videre til kolleger, som står overfor et lignende projekt?

- Det må være at arbejde rigtigt grundigt med udbudsmaterialet og få klarlagt de behov, projektet skal opfylde og de specifikke krav, der er. Det giver et rigtigt godt grundlag og et nødvendigt overblik.

- Kontinuitet er en god ting, Merete har arbejdet med klimatilpasning og kystbeskyttelse i fem et halvt år i Køge Kommune og Jens Christian har været med i to år. Det er en stor fordel at være to kolleger på opgaven, og det giver en uvurderlig sammenhæng i projektet, og styrker samarbejdet med interessenter både i kommunen og i nabokommunerne, når der er mindst en fast tovholder i forvaltningen gennem en årrække.

- Erfa-grupper, netværk og samarbejde med nabokommuner kan gøre tingene meget lettere undervejs.

Til sidst et par råd i den tekniske afdeling: Husk bølgepåvirkning og bølgekraft, når der dimensioneres og husk, at der skal kunne fremtidssikres ved at bygge ovenpå de planlagte eller eksisterende løsninger.

Strand, Køge Bugt
Foto: Tobias Markussen

3.3 Slagelse Kommune

Højvandssikring af sommerhusområder, boligområder og Korsør bymidte

Kystbeskyttelse og klimatilpasning står højt på dagsordenen hos de to projektledere i Slagelse Kommune, miljøbiolog Karen Vestergaard og landskabsforvalter Kristina Bjerre. I Slagelse Kommune har man på nuværende tidspunkt gang i seks kommunale fællesprojekter. Projekterne omfatter både sommerhusområder, boligområder og Korsør bymidte.

Da Karen Vestergaard og Kristina Bjerre overtog ansvaret for opgaven, havde en tidligere kollega gjort et stort stykke arbejde blandt andet som drivkraft i, at der blev oprettet digegrupper i de berørte områder.

Det var en stor fordel, at Kristina og Karen var blevet udpeget til at overtage kystområdet, inden den tidligere projektleder stoppede. På den måde var der lige en god måned til oplæring og overdragelse af projekter. Det var yderligere en fordel, at digegrupperne var indkaldt til et afskedsmøde med den afgående projektleder, hvor og Kristina og Karen samtidig blev præsenteret.

Havde det betydning for projekterne, at kontaktpersonen i kommunen blev udskiftet?

Jo, det havde da en vis betydning, mener Kristina Bjerre, men heldigvis havde vi fulgt projekterne fra sidelinjen, så der blev opretholdt en vis kontinuitet i projekterne. Samtidig gjorde vi faktisk rigtigt meget ud af at præsentere Karen som ny projektleder og afløser for vores tidligere kollega i de igangværende sager.

Her supplerer Karen:

- Digegrupperne tog godt i mod mig som afløser. Mange af dem havde haft lidt kontakt til mig i forvejen i andre sammenhænge, men vi var også meget bevidste om den udfordring, det var, så vi var ude at besøge alle projektområderne og gik langs med kyststrækningerne sammen med digegrupperne. Det var gavnligt både for digegrupperne og for os og for etablering af et godt samarbejdet, at vi gik turen langs de aktuelle kyststrækninger. Vi benyttede lejligheden til at se på de lokale forhold og diskutere de særlige udfordringer og knaster, der er rundt om.

Nu er vi to på kystbeskyttelsessagerne, og det er helt sikkert en fordel – ikke bare rent fagligt men også i forhold til kontinuitet og ikke mindst i forhold til borgerne.

Hvordan er projekterne startet? Kom der en henvendelse fra digegrupperne?

Korsør er udpeget i henhold til EU's oversvømmelsesdirektiv. Kommunen har været katalysator i forhold til opstart af kommunale fællesprojekter og oprettelse af digegrupperne i Korsør. Projekterne i sommerhusområderne er startet på baggrund af henvendelser fra enkelte grundejere. I de igangværende sager er der etableret digegrupper, som består af lokale borgere, der i fællesskab er med til at beslutte hvordan projekterne skal udformes. Det er en fornuftig måde at organisere projekter

På den første del af kysten er der ikke plads til et dige. Her foreslås det at etablere en spuns.
Foto:Thomas Nielsen

på. Det er jo i bund og grund borgernes projekter, og det er derfor helt afgørende, at de berørte borgere samles i digegrupper, hvor de har organiseret ejerskab fra starten. Både vi og den foregående projektleder har haft en lang række møder og løbende kontakt til digegrupperne. Vi har ofte holdt informationsmøder, samtidig med at vi har haft projekter i høring, og det har egentlig vist sig at være en god idé. Det har betydet, at vi samlet set har fået nogle langt mere kvalificerede høringssvar.

I denne sammenhæng tilføjer Karen en vigtig pointe:

- Helt grundlæggende er det digegrupperne, der skal være drivkraft i projekterne, og det ansvar har de langt hen

Igangværende kystbeskyttelsesprojekter i Slagelse Kommune

Højvandsbeskyttelse: Dige Kobæk Strand

Højvandsbeskyttelse: Dige Næsby Strand

Højvandsbeskyttelse af Korsør bymidte

Højvandsbeskyttelse Halsskov

Karen Vestergaard og Kristina Bjerre på havnefronten
Foto: Thomas Nielsen

ad vejen taget på sig. Det væsentlige er, at vi får beskyttelse mod oversvømmelse, og der etableres en løsning, som man kan leve med i de berørte områder. Digegrupperne har en vigtig rolle i at finde ud af hvilken løsning, der kan passe lokalt. Det er for eksempel også digegrupperne, der er kommet med forslag til bidragsfordeling.

Hvilke modeller for bidragsfordeling har de foreslået?

- Det er lidt forskelligt. I en gruppe valgte man at differentiere på den måde, at de, der ejer en grund, skal betale 1 part, mens de, der ejer en grund med et hus på, skal betale 2 parter. I et andet område valgte man en helt solidarisk model. Det kommer lidt an på, hvor homogent området er, og i hvor høj grad man har sammenfaldende interesser ved for eksempel en 100-års hændelse.

Hvordan sikrer I jer at alle bliver hørt, så det ikke bare er dem, der råber højest, der bliver hørt?

- Vi lægger naturligvis sagerne ud til offentlig høring, og her har alle jo mulighed for at give deres besyv med. Der er ofte borgermøder, og når mødet er slut, sørger vi altid for at blive hængende, så vi kan besvare individuelle spørgsmål, og de kommer tit fra folk, som måske ikke er så glade for at udtale sig i en større forsamling.

Vi har haft planer om form for café med bemandede stande, hvor man kunne komme hen og se projektudkast, høre om økonomi og lignende. Her ville de fremmødte så få lejlighed til at stille spørgsmål og få en direkte dialog, om det som lå dem på sinde – men der kom langt flere end forventet til det pågældende møde, så det blev hurtigt ændret til et mere almindeligt møde med fælles oplæg og spørgetid – men vi blev hængende og fik individuelle snakke med grundejere efterfølgende.

Endelig har vi også mulighed for at sende info-breve ud til borgernes e-postkasser. Det er noget, som vi har hjulpet digegrupperne med, før sager er blevet rejst som kommunale fællesprojekter.

Er det jeres indtryk at kommunikationen i digegrupperne fungerer?

- I det store og hele ja. Vi har et enkelt tilfælde, hvor arbejdsgruppen i digegruppen nok er gået lidt for hurtigt frem og ikke har været tilstrækkeligt langt omkring blandt øvrige grundejere. Det har resulteret i modstand og flere klager. Omvendt er klagemulighederne også med til at kvalificere projekterne og det er måske sundt nok. Det har dog på sin vis også været en lære for os, at det er vigtigt også at informere om, hvordan processen videre er, når der er opnået tilsagn til projektet. Der har været sådan lidt et indtryk af, at når man først har fået tilsagn til projektet, så kører toget bare derudaf. Men sådan er det jo langtfra altid. Efterfølgende skal der oprettes digelag, evt. eksproprieres og det fysiske anlæg skal etableres.

Ligger ansvaret for højvandsbeskyttelsen af Korsør bymidte også hos en gruppe?

- Nej, her var det kommunen, der tog initiativet på baggrund af udpegningen i forhold til oversvømmelsesdirektivet i 2011. Korsør bymidte er meget udsat. Den vil blive oversvømmet allerede ved en højvandsstand på 1,30 meter.

Vi ville derfor egentlig gerne være startet med Korsør bymidte, fordi der er så mange værdier og fordi byen er så udsat. Men det er et område med mange forskellige interessenter og hvor der er mange behov, der skal tilgodeses. Der er industri, butikker, skoler og kulturværdier og hensynet til hele byudviklingen. På den baggrund besluttede politikerne, at vi i første omgang skulle afprøve kap. 1 a-processen (nu kommunalt fællesprojekt, red.) i andre område, hvor der var færre og mere homogene interessenter.

Hvordan ser i processen fremadrettet i forhold til Korsør bymidte?

- I samarbejde med en inspirationsgruppe, der repræsenterer havnene, lokalråd og diverse erhvervsinteresser i byen, har vi fået udarbejdet et visionsprojekt for højvandsbeskyttelse af byen. Vi tænker at aktivere denne gruppe igen, når vi skal udarbejde et konkret projekt.

Visionsprojektet har indarbejdet en lang række af de ønsker, der var til et beskyttelsesprojekt, som samtidig skulle give merværdi til byen i form af større rekreativ værdi.

I forslaget indgår blandt andet en højvandsmur, som føres gennem byen, så der både tages hensyn til, at vi har en aktiv erhvervshavn og vi tilgodeser caféliv og udendørs aktiviteter i sommerhalvåret. Der hvor byen åbner sig, og hvor der er mere plads, tænkes muren afløst af grønne diger. Det vil give afveksling i byrummet og åbne mulighed for nye aktiviteter.

Det er dog ikke nogen billig løsning, og vi er i gang med at få kvalificeret både projekt og det økonomiske overslag.

Vi håber at kunne præsentere en model for bidragsfordeling i efteråret og få en politisk beslutning om at arbejde videre med projektet.

Hvilke tanker har I gjort jer om bidragsfordelingen?

- Vi vil læne os op ad den vejledning, som kommer i efteråret. Kommunen indgår som bidragsyder i forhold til for eksempel rådhus, skole, hal og veje og så er der naturligvis erhvervslivet og borgerne, men vi vil også inddrage forsyningsselskaberne, altså for eksempel el-selskaber, varme- og vandforsyning, teleselskaber m.m.

Har I nogle gode råd, som I vil give videre til kolleger i andre kommuner, der gerne vil i gang?

- Det er altid en god idé, at visualisere oversvømmelsen. Det giver et meget håndgribeligt indtryk af problemets omfang. Vi har gjort det for eksempel ved brug af Klimatilpasning.dk og havvandpå-land.dk. Det har også været en hjælp at Kystdirektoratet og rådgiver har deltaget i de første møder, hvor problemstilling belyses.

-Vi har brugt kommunens hjemmeside meget aktivt til at informere om de enkelte projekter og en væsentlig erfaring herfra er, at man skal huske ikke bare at opdatere, når der sker noget i projekterne, men mindst ligeså vigtigt også - når det ikke sker noget. På den måde får folk ikke indtryk af, at det hele bare er gået i glemmebogen. Det er især vigtigt, når man som det er tilfældet her hos os, har projekter, der strækker sig over en årrække.

-Som sagt har vi haft gode erfaringer med at lægge informationsmøder i høringsfasen til et projekt, og vi har også gjort den erfaring undervejs, at det er vigtigt at skabe klarhed over, hvordan processen er fremadrettet, når der foreligger en tilladelse. Hvis der er alt for mange alt for forskellige forventninger til, hvad der skal ske, og hvor hurtigt det skal gå, kan man godt risikere, at kommunikationen går i hårdknude.

-Kontinuitet er vigtig, og det er en stor fordel at være to kolleger, der arbejder på projektet. Undervejs har vi haft god gavn af kommunens proceskonsulenter, så et godt råd herfra vil være at udnytte deres kompetencer, hvis der er mulighed for det.

Planlagt digeforløb ved Korsør,
Foto: Thomas Nielsen

Foto: Per Sørensen

4. Bidragsfordeling

4.1 Fastsættelse af bidragsfordeling 50

4.1 Fastsættelse af bidragsfordeling

Reglerne i kystbeskyttelsesloven om kommunale fællesprojekter understreger kystkommuners adgang til at iværksætte kystbeskyttelsesinitiativer, der virker sammenhængende over længere strækninger og kan koordineres med øvrig kommunal planlægning som fx kommuneplaner samt klimatilpasnings- og risikostyringsplaner.

I forbindelse med kystbeskyttelsesinitiativer kan ejere af fast ejendom, som opnår en beskyttelse eller anden fordel ved beskyttelsen, pålægges en pligt til at bidrage økonomisk til anlæg og vedligeholdelse af kystbeskyttelsen. Det er kommunalbestyrelsen, der i sin afgørelse efter kystbeskyttelsesloven fastlægger, hvilke ejere af fast ejendom, der opnår beskyttelse eller anden fordel og derfor kan pålægges bidragspligt. Det enkelte bidrags størrelse fastsættes ligeledes af kommunalbestyrelsen.

Bidragene kan årligt justeres, selvom fordelingsnøglen er fastlagt. Det kan eksempelvis være tilfældet, når en hidtil ubebygget grund bliver bebygget. Såfremt der sker større ændringer, som fx at kredsen af bidragsydere udvides eller indskrænkes, eller anlægget udvides eller ændres væsentligt, skal der gennemføres en ny proces efter kystbeskyttelseslovens § 1a.

Fast ejendom er i denne forbindelse et bredt begreb, der foruden bygninger også omfatter bl.a.:

- **infrastruktur, fx veje og jernbaner**
- **forsyning, fx el, varme og spildevand, sendemaster og andet udstyr til telekommunikation.**

Ejere af fast ejendom kan være privatpersoner, juridiske personer (virksomheder eller foreninger) forsyningsselskaber eller offentlige myndigheder.

Udover, at kommunen bidrager til projektet som ejere af fast ejendom, fremgår det af kystbeskyttelsesloven, at kommunen også har mulighed for at bidrage yderligere til projektet, hvis det vurderes, at projektet derved tilføres ekstra værdi for kommunens borgere generelt. Det er naturligvis op kommunen selv at vurdere, hvorvidt et sådant kommunalt bidrag er relevant.

Et eksempel på et sådant projekt er højvandsmuren i Lemvig, som beskytter hele den bagvedliggende centrale bydel og desuden har tilført havnemiljøet nye rekreative rum, som både borgere og turister har glæde af.

Fordelingsnøglen er ofte en udfordring i forbindelse med kommunale fællesprojekter. Kystdirektoratet har derfor udarbejdet en vejledning, der blandt andet indeholder konkrete eksempler på fordeling af bidrag i en række typiske kommunale fællesprojekter.

Vejledningen indeholder en række nyttige procestrin og eksempler, men disse er alene af vejledende karakter. Den enkelte kommune må nødvendigvis foretage et konkret skøn i hver enkelt sag og herved sikre, at der tages højde for lokale og individuelle forhold, når der træffes afgørelse om bidragsfordeling.

Vejledning til bidragsfordeling i forbindelse med etablering og vedligeholdelse af kystbeskyttelsesforanstaltninger kan ses her.

Det anbefales generelt, at bidragsfordelingerne udformes så enkelt som overhovedet muligt i den pågældende situation.

Ved Lushage
Foto: Per Fløng

Foto: TobiasMarkussen

5 Klagenævnsafgørelser

5.1 Oversigt over klagenævnsafgørelser 54

5.1 Oversigt over klagenævns-afgørelser

I det følgende foretages en gennemgang af klagenævnsafgørelser i kystbeskyttelsessager, der er primært gennemført som kommunale fællesprojekter (kap. 1 a-sager).

Afgørelser truffet af tidligere klageinstanser (ministerier) er ikke medtaget, da fokus er rettet mod den praksis, der ses for behandling af sagerne efter overgang til en Miljø-og Fødevareklagenævnet.

Gennemgangen har til formål at skabe et overblik over hvilke emner, der tidligere har været behandlet i klagenævnet. Der er her udelukkende tale om uddrag af klager og afgørelser.

For en detaljeret indsigt i de enkelte afgørelser henvises til de konkrete dokumenter, som kan tilgås fra linket i hvert uddrag.

Nogle af klagenævnsafgørelserne er truffet før ændringen af kystbeskyttelsesloven, som trådte i kraft den 1. februar 2018. En væsentlig lovændring var dengang, at der kan være behov for kystbeskyttelse, når blot en risiko for oversvømmelse eller erosion kan reduceres. Tidligere var behovet angivet som en 50-års hændelse for så vidt angår oversvømmelsesrisiko, og en risiko for skade inden for en 20-25 års periode for så vidt angår erosion (se f.eks. sag 7).

Dragør
Foto: Per Sørensen

Emner	Sags nr.
Afgrænsning af projektområde	7 9
Bidragsfordeling	
- Brug af terrænkoter	2 9 27
- Bidrag skal afspejle den konkrete fordel/beskyttelse	2 6 7 8 12 32 38 47 53 57
- Bidrag skal relatere sig til det konkrete projekt	1 13 19
- Fremtidigt digelags rolle i forhold til bidragsfordeling	2
- Erstatning i form af nedsat bidrag	8 53
- Bidrag fra ejere af forsyningsanlæg / vindmøller	8 12 27 32 57 73
Dige-/arbejdsgruppes rolle	8
Klagefrist overskredet	4 37 43 46 59 61 64 74 75
Kystdirektoratets rolle	
- Hvornår skal Kystdirektoratet høres	5
Klageberettigelse og opsættende virkning	6 11 18 24 37 43 49 50 56 62 65 66 68 69 70
Proces	
- Grundlag for at fremme / ikke at fremme en sag	3 6 28 53 55
- Inhabilitet	3 53 72
- Officialprincippet	3 34 37 38 57 59
- Lighedsgrundsætningen	3 39 41 42 58 63
- Ekspropriation	10
Valg af metode	
- Fastlægges som en del af processen	2 6 7 8 72
- Vægt på Kystdirektoratets udtalelse	2 6 8
Vedtægter	
- Kommunen rolle i fremtidigt digelag (tilsynspligt, økonomisk tilsyn)	2
- Afgørelse om ændring af vedtægter i eksisterende digelag	5 34 38 54
- Øvrige	14

Sagsbehandling	
- Retligt spørgsmål og skønsmæssigt spørgsmål	15 16 17 23 25 29 33 35 39 40 41 51 52 54 58 60 63 72 73
- Påbud	16 20 30 44
- Vedligeholdelse, lovligt/ ikke lovligt forhold	20 25 29
- VVM, Natura 2000	20 31 33 37 51 53 61 65
- Vilkår	21 31 39 41 42 45 60
- Genoptagelse	23 63 64
Anden lovgivning	26 31 52 67 71
Afvejning af formålsbestemmelser og hensyn i kystbeskyttelsesloven	35 40 44 48 51 52 53 58 61 67 71 72
Fredning	31 48

Klik på tallet i højre kolonne for at få adgang til afgørelsen

Fiskere ved Fyns Hoved
Foto: Peter Helles Eriksen

Foto: Lars Gundersen

6 FAQ - Ofte stillede spørgsmål

6.1 Bidragsfordeling 60

6.2 Finansiering 62

6.3 Kystbeskyttelseslag 63

6.4 Proces 63

6.1 Bidragsfordeling

Hvem kan pålægges en bidragspligt?

Det kan ejere af fast ejendom, som opnår beskyttelse eller anden fordel ved et kystbeskyttelsesprojekt. Ejere af fast ejendom kan være privatpersoner, juridiske personer eller offentlige myndigheder. Kystbeskyttelsesloven afgrænser ikke, hvem der kan defineres som ejer af fast ejendom. Dette vil derfor være en vurdering, der skal tages i den konkrete sag.

Hvad er fast ejendom?

Ifølge tinglysningslovens definition af fast ejendom kan der fx være tale om grundstykker med eller uden bebyggelse, bygninger på fremmed eller lejet grund og ejerlejligheder.

Hvem er ejere af fast ejendom?

Ejere af fast ejendom kan være privatpersoner, juridiske personer som fx virksomheder, herunder butiksindehavere med lejede lokaler, forsyningsselskaber eller offentlige myndigheder.

Kan der klages over en bidragsfordeling?

Bidragsfordelingen er jf. kystbeskyttelseslovens § 9 a en del af kommunens afgørelse efter samme lovs § 3, som kan påklages. Der er fuld prøvelse, dvs. klagenævnet kan tage stilling til alle spørgsmål og kan ændre, hjemvise eller ophæve den påklagede afgørelse.

Kan tidligere udgifter til et anlæg, som senere indgår i et kommunalt fællesprojekt indgå i bidragsfordelingen?

Processen i et kommunalt fællesprojekt skal være fuldstændig gennemført, før nye bidragsydere kan pålægges at bidrage til udgifter, der vedrører anlæg eller vedligeholdelse af kystbeskyttelse. Det er alene udgifter i forbindelse med forundersøgelser og skitseprojektering af kystbeskyttelsesforanstaltninger, kommunen kan vælge at stå i forskud med. Kommunen kan fx ikke etablere en kystbeskyttelsesforanstaltning og efterfølgende gennemføre en kapitel 1a proces (kommunalt fællesprojekt) for at fordele etableringsudgifterne til det allerede etablerede anlæg.

Kommunen kan dog beslutte, at et eksisterende kystbeskyttelsesanlæg skal indgå i et kommunalt fællesprojekt, og at de fremadrettede vedligeholdelsesudgifter skal indgå i en fælles bidragsfordeling.

Kan kommunens udgifter i et kommunalt fællesprojekt indgå i bidragsfordelingen?

Kommunen må som udgangspunkt selv stå for de administrative udgifter til udsendelse af breve, afholdelse af offentlige møder m.v. Udgifter til forundersøgelser og skitseprojekter kan derimod indgå den endelige bidragsfordeling. Hvis kommunen efter den afsluttede høring træffer afgørelse om, at et projekt ikke skal gennemføres skal alle udgifter til projektet, som kommunen løbende har afholdt fx til projektudarbejdelse, afholdes af kommunen.

Findes der en fast model for bidragsfordeling?

Nej, den enkelte kommune skal foretage et konkret skøn i hver enkelt sag og herved sikre, at der tages højde for lokale og individuelle forhold i forbindelse med, at der træffes afgørelse om bidragsfordeling. Det er en forudsætning, at bidragsfordelingen kan begrundes. Det anbefales, at bidragsfordelingerne udformes så enkelt som overhovedet muligt i den pågældende situation.

Gælder opkrævning over ejendomsskatten alene bidraget i forhold til finansieringen eller omfatter det også vedligeholdelsesudgiften?

Såfremt der oprettes et kystbeskyttelseslag, skal alle ejendomme have tinglyst en medlemspligt på deres ejendomme, også dem der vælger at betale etableringsudgiften kontant. Herved kan vedligeholdelsesudgifter, som vil fremgå af lagets vedtægter, ligeledes kunne opkræves over ejendomsskatten.

Hvornår skal en bidragsfordelingsmodel justeres og hvordan gøres det?

Bidragene kan årligt justeres, selvom fordelingsnøglen er fastlagt. Det kan eksempelvis være tilfældet, når en bygningsløs grund bliver bebygget. Såfremt der sker større ændringer, fx at kredsen af bidragsydere udvides/indskrænkes, eller anlægget udvides eller ændres væsentligt, skal der gennemføres en ny proces efter kystbeskyttelseslovens § 1a.

Det betyder, at der skal indhentes en udtalelse fra Kystdirektoratet, og kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at fremme sagen, sende det nye projekt og den nye bidragsfordeling i høring og træffe endelig afgørelse. Det vil dog afhænge af bestemmelserne i

Foto: Peter Helles Eriksen

vedtægterne i et eksisterende kystbeskyttelseslag, hvorvidt en ny proces for bidragsfordeling skal igangsættes, når kystbeskyttelsesforanstaltningen ændres eller udvides, mens antallet af bidragspligtige ikke ændres.

Hvad er kommunens muligheder for at lade omkostninger til ændring af bidragsfordelingsmodel indgå i ny bidragsfordeling?

Dette afhænger af hvilke omkostninger der er tale om. Er det eksempelvis administrative udgifter i forbindelse med afholdelse af møder og høringer kan disse ikke forventes at indgå i en bidragsfordeling. Er der derimod tale om eksempelvis omkostninger til en konsulent i forbindelse med udarbejdelse af en ny model, vil disse kunne indgå i de samlede omkostninger, der kan fordeles.

Skal bidragspligt tinglyses på ejendommene?

Bidragene tillægges udpantningsret, og for bidragene er der pante- og fortrinsret i ejendommen ligesom for kommunale ejendomsskatter. Efter tinglysningsloven skal det ikke tinglyses, hvis en særlov (i dette tilfælde kystbeskyttelsesloven) giver hjemmel til fortrinsret. Bidraget indbetales efter det regelsæt, som gælder for kommunal grundskyld og dækningsafgift.

Kommunen kan beslutte, at der skal oprettes et kystbeskyttelseslag, som de bidragspligtige ejere af fast ejendom skal være medlem af. Ved oprettelse af et kystbeskyttelseslag er der dog krav om, at kommunen, for lagets regning, lader medlemspligten tinglyse.

6.2 Finansiering

Hvor meget kan kommunen bidrage med i kommunale fællesprojekter?

Udover kommunens almindelige bidragspligt som ejer af fast ejendom er der i kystbeskyttelseslovens kapitel 1a lovhjemmel til, at kommunerne kan yde et bidrag til etablering af kystbeskyttelse. Det er op til kommunerne, hvorvidt de ønsker at yde et bidrag og i givet fald hvor stort et bidrag. Kystbeskyttelsesloven begrænser ikke bidragets størrelse. Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at i det omfang spørgsmålet om en kommunes adgang til at varetage en opgave, herunder yde støtte til et formål, er reguleret i den skrevne lovgivning, skal spørgsmålet ikke vurderes efter almindelige kommunalretlige grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse, de såkaldte kommunalfuldmagtsregler. Idet kommunerne således har hjemmel i kystbeskyttelsesloven til at yde støtte til kystbeskyttelse i forbindelse med kommunale fællesprojekter, skal spørgsmålet ikke vurderes efter kommunalfuldmagtsregler.

Se spørgsmål nr. 519 (alm.del) vedrørende kommunalfuldmagtsreglerne her

Er kommunens beslutning om, hvordan projektet finansieres en afgørelse?

Nej, der er ikke tale om, at der skal træffes en afgørelse efter § 9, da dette udelukkende er en procesbeslutning om finansiering.

6.3 Kystbeskyttelseslag

Skal en kommune oprette et kystbeskyttelseslag i forbindelse med et kommunalt fællesprojekt?

Kommunen kan vælge at oprette et kystbeskyttelseslag, dette er ikke lovpligtigt. Kommunen kan derfor også vælge, selv at stå som ejer af foranstaltningen fremadrettet.

Kan en kommune opløse et kystbeskyttelseslag?

Kystbeskyttelsesloven regulerer ikke, hvorvidt kommunalbestyrelser kan opløse et kystsikringslag. Kystbeskyttelsesloven regulerer heller ikke, hvorvidt kommunalbestyrelsen selvstændigt kan vedtage nye vedtægter.

I forhold til disse spørgsmål skal der, som udgangspunkt, henvises til de for laget vedtagne vedtægter. Vedtægterne bør således regulere spørgsmålene om opløsning og ændring af vedtægterne. Fremgår det ikke af vedtægterne, at kommunalbestyrelsen kan ophæve laget eller selvstændigt ændre vedtægterne, så kan det som udgangspunkt ikke lade sig gøre.

Det fremgår som hovedregel af et lags vedtægter, at der på en generalforsamling kan træffes beslutning om ophævelse af laget. Denne beslutning er dog først gyldig, når den er godkendt af kommunalbestyrelsen.

6.4 Proces

Kan en gruppe grundejere beslutte, at et kommunalt fællesprojekt skal opgives?

Grundejere kan anmode kommunen om at opgive sagen, men det er op til kommunen som beslutningstager alene at afgøre, om den vil efterkomme anmodningen. Kommunen skal dog træffe afgørelse om ikke at fremme sagen, jf. lovens § 2 a, stk. 2. Kommunen kan af egen drift gennemføre et kommunalt fællesprojekt uden opbakning fra grundejere.

Skal man gentage kapitel 1a-processen, når gruppen af bidragspligtige udvides?

Når nye lodsejere pålægges en udgift, bør det kunne påklages, og kommunen er således nødt til at gennemføre et kommunalt fællesprojekt , jf. § 11. stk. 1. Det vil sige, at lodsejerne skal høres om projektet og udgiftsfordelingen, og kommunen skal træffe en ny afgørelse.

Fyns Hoved, fugle på fællesstranden
Foto: Peter Helles Eriksen

Foto: Lars Gundersen

7 Kystdirektoratets udtalelse

7.1 Udtalelsens formål 66

7.2 Forudsætninger for udtalelsen (nødvendige oplysninger) 66

7.3 Udtalelsens indhold 66

Som en del af et kommunalt fællesprojekt, skal Kystdirektoratet udtale sig om projektet, jf. § 2 i kystbeskyttelsesloven.

Når en kommune anmoder Kystdirektoratet om en udtalelse, skal udtalelsen afgives senest 4 uger efter modtagelsen af anmodningen.

På Kystdirektoratets hjemmeside kan der via virk.dk anmodes om en udtalelse:

7.1 Udtalelsens formål

Kystdirektoratets udtalelse har blandt andet til formål at danne grundlag for kommunalbestyrelsens beslutning om, hvorvidt projektet skal fremmes. Hvis kommunalbestyrelsen beslutter at fremme projektet, kan udtalelsen også anvendes i det videre arbejde med projektet, samt i udarbejdelsen af det endelige kystbeskyttelsesprojekt, som skal sendes i høring.

Udtalelsen er vejledende, men vil indeholde anbefalinger om eventuelle ændringer af projektet, som bør foretages for at opnå det såvel økonomisk som teknisk optimerede projekt. Kystdirektoratets udtalelse vil både indeholde kysttekniske anbefalinger, men også andre oplysninger, som vurderes at være relevante i den videre proces.

7.2 Forudsætninger for udtalelsen (nødvendige oplysninger)

Førend Kystdirektoratet kan levere en udtalelse om et projekt, skal projektet være tilstrækkeligt oplyst. Efter kystbeskyttelsesloven skal der som minimum foreligge en beskrivelse af det foreslåede projekt, herunder linjeføring og placering. Både i forhold til at få en udtalelse fra Kystdirektoratet, der er så fyldestgørende som muligt, og i forhold til det videre projektforløb, at flest mulige oplysninger er til rådighed.

Anmodningen om en udtalelse kan med fordel indeholde følgende oplysninger:

1) Beskrivelse af:
- Hvorvidt der søges beskyttelse mod erosion og/eller oversvømmelse
- Kystbeskyttelsesmetode*
- Placering*
- Opbygning
- Materialer
- Dimensioner
- Evt. eksisterende kystbeskyttelse
- Værdier som ønskes beskyttet
- Ønskede sikkerhedsniveau udtrykt som middeltidshændelse (ved højvandsbeskyttelse)

2) Bilag:
- Linjeføring
- Oversigtskort inkl. matrikelkort*
- Målsatte snittegninger hvoraf kystbeskyttelsens opbygning og materialer fremgår

* Obligatoriske bilag

Foruden ovenstående oplysninger og bilag, er fotos af det konkrete område gavnlige for Kystdirektoratets udarbejdelse af en udtalelse.

7.3 Udtalelsens indhold

I udtalelsen vil Kystdirektoratet forholde sig til det foreslåede kystbeskyttelsesprojekt og vurdere, om kystbeskyttelsen løser de konkrete udfordringer i området. Foruden bemærkninger til den tekniske udførelse og vedligeholdelse af kystbeskyttelsen, vil udtalelsen om-

fatte bl.a. vejledning i forhold til proces, og anden lovgivning.

Af Tabel 1 fremgår punkter, som Kystdirektoratets udtalelse i forbindelse med kommunale fællesprojekter vil indeholde. Tabellen indeholder desuden eksempler på oplysninger, som en udtalelse kan bidrage med. Listen er ikke udtømmende, da en udtalelse tilpasses det konkrete projekt, og der tages ligeledes forbehold for ændringer.

Gedser Odde,Bæltø plantage
Foto: Peter Helles Eriksen

Tabel 1

En § 2 udtalelse fra Kystdirektoratet vil indeholde følgende:

Eksisterende kystbeskyttelse
- Oplysninger om eksisterende kystbeskyttelse på projektstrækningen ud fra luftfotos og Kystdirektoratets arkiv. Endvidere en vurdering af den eventuelle effekt af den eksisterende kystbeskyttelse samt samspil med ny kystbeskyttelse.

Behovet for beskyttelse
- En vurdering af risikoen i forbindelse med erosion og/eller oversvømmelse fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet. Risikoen vurderes på baggrund af oplysninger om de værdier der ønskes beskyttet samt oplysninger om den konkrete fare for erosion og /eller oversvømmelse.

Den foreslåede løsning
- En vurdering af, hvorvidt projektet vil reducere en oversvømmelses- og/eller erosionsrisiko. Derudover en vurdering af den foreslåede placering og linjeføring. Det kan fx være relevant at ændre et diges linjeføring i situationer, hvor diget med fordel kan trækkes længere tilbage for at mindske bølgepåvirkningen på diget, eller i situationer, hvor et dige i højere grad kan strømlines for at minimere antallet af svage og udsatte punkter på diget. Endvidere kan det være relevant at inddrage et større område i projektet, så flere borgere og værdier med et behov for beskyttelse kan indgå.

- En vurdering af den foreslåede metode, herunder materialer, design, opbygning, dimensioner, sikkerhedsniveau mv. samt om denne metode vurderes at løse udfordringen med erosion og/eller oversvømmelse på strækningen. I forbindelse med højvandsbeskyttelse vil det ligeledes blive vurderet, om projektet yder beskyttelse svarende til det valgte sikkerhedsniveau. Ved erosion vil der være fokus på, om foranstaltningen skader nabostrækninger, og om den vil påvirke adgangen til og langs kysten.

- Anbefalinger i forhold til vedligeholdelse af den foreslåede kystbeskyttelse. Vedligeholdelsen skal sikre, at en kystbeskyttelsesforanstaltning opretholder sin kystbeskyttende virkning og at der ikke sker uforudsete negative påvirkninger som følge af foranstaltningen.

Alternativer
- Anbefalinger i forhold til alternative løsninger. Såfremt det særligt ud fra kysttekniske og/eller økonomiske hensyn vurderes at andre løsninger vil kunne give en bedre kystbeskyttelse, vil dette blive bemærket.

Natura 2000 og VVM mv.
- Bemærkninger i forhold til projektets mulige påvirkninger på miljøet samt Natura 2000-områder. Det vil eksempelvis fremgå af udtalelsen, hvis kystbeskyttelsens placering med fordel kan ændres for at mindske dets påvirkning på et Natura 2000-område, beskyttede naturtyper eller eventuelle bilag IV arter. Der vil også blive oplyst om, at projektet eksempelvis skal vurderes ift. lov om vandplanlægning, havplan og havstrategi samt planloven.

Anden lovgivning
- Oplysninger om hvilke lovgivninger, der i den konkrete sag evt. skal inkluderes, hvis det står klart på dette tidspunkt i processen. Det vil afhænge af projektets placering og påvirkning i området, hvorvidt anden lovgivning bliver berørt.

Procesvejledning
- Vejledning omkring den videre proces i det kommunale fællesprojekt.

Køge Bugt, Staunings Ø
Foto: Tobias Markussen

8 Kommunikation i kommunale fælles-projekter

8.1 Lovens krav til høring og kommunikation 72

8.2 Grundelementer i god kommunikation 73

8.3 Den strategiske kommunikationsplan 75

8.3.1 Fastlæggelse af målgruppen for kommunikationen 75

8.3.2 Centrale fakta og kernebudskaber 75

8.3.4 Hvornår skal der kommunikeres? 76

8.4 Særlige kommunikationsudfordringer 76

8.4.1 Præsentation af problemet: Den brændende platform 76

8.4.2 Præsentation af projektet 76

Kommunikation og dialog er kendte værktøjer i de kommunale værktøjskasser. Det er helt naturligt, at vi i den offentlige forvaltning søger at skabe gennemsigtighed i projekter og processer og inddrage borgerne og øvrige interessenter.

Jo flere interessenter, der er involveret i et projekt, og jo mere komplekst projektet er, desto større krav stiller det til kommunikationen. Det gælder for alle kommunale projekter ikke mindst dem, som berører mange. I forhold til kommunale fællesprojekter, er der en særlig udfordring: Interessenterne skal ikke bare informeres om projektet, høres og være med til at kvalificere det - de skal også helt konkret være med til at betale det af egen lomme!

Kommunikation er pr. definition en to-vejs proces, men eftersom det er kommunen, der ifølge lovgivningen skal være drivkraften i et kommunalt fællesprojekt, er det også kommunen, der nødvendigvis må sætte rammerne for kommunikationsprocessen.

8.1 Lovens krav til høring og kommunikation

Som vi ser det i procesdiagrammet for kommunale fællesprojekter er der en række nedslagspunkter i processen for kommunale fællesprojekter, hvor loven stiller krav om, at der SKAL kommunikeres - som mindstemål med de berørte interessenter.

1) Hvis kommunalbestyrelsen beslutter sig for ikke at fremme et projekt, som en gruppe borgere har ansøgt om, skal de underrettes

2) Hvis der træffes beslutning om at fremme projektet, skal de ejere af fast ejendom, som vil opnå beskyttelse eller anden fordel ved projektet, underrettes

3) Løbende information om forventet tidsplan for sagsprocessen og om evt. forsinkelser offentliggøres på kommunens hjemmeside (§ 2a, stk. 3). De processkridt, der kan tænkes offentliggjort, er fx borgermøder, den indkommende ansøgning, proces i forbindelse med VVM-procedure, høring og afgørelse

4) Det konkrete projekt sendes i høring hos alle, som kan blive pålagt bidragspligt, ejere af naboejendomme og interessenter (§ 5, stk. 2)

5) Den endelige afgørelse om kystbeskyttelsesprojektet indeholder bidragsfordelingen og skal begrundes med udgangspunkt i hensynene i kystbeskyttelseslovens formålsbestemmelse. Afgørelsen skal skriftligt meddeles ejere af naboejendomme og klageberettigede personer, organisationer og foreninger jf. § 18a samt berørte offentlige myndigheder

6) Desuden skal afgørelsen offentliggøres på kommunens hjemmeside

Den lovpligtige kommunikation vil dog i langt de færreste tilfælde være tilstrækkelig til, at interessenterne vil føle sig velinformerede og som aktive deltagere i processen. Heller ikke selv om den suppleres af en beskrivelse af projektet. Det vil derfor altid være en

fordel at tilrettelægge en gennemtænkt, strategisk kommunikationsproces for et kommunalt fællesprojekt.

Det vil naturligvis i høj grad afhænge af projektets karakter og de lokale forhold, hvordan den strategiske kommunikation skal tilrettelægges. Det kan der ikke gives én enkelt opskrift på.

8.2 Grundelementer i god kommunikation

Der er dog en række generelle, velafprøvede strategier for kommunikation, som vi kan have gavn af at kende, inden vi giver os i kast med kommunikationsopgaven, eller når vi skal give den videre til andre, som skal tage sig af den.

Vi mennesker er forskellige, og ikke alle typer argumenter appellerer lige meget til alle. Nogle vil helst have data og fakta, mens andre lytter mere til deres mavefornemmelse. Uanset hvilken gruppe vi tilhører, er det dog en forudsætning for at nå os, at vi har tiltro til den, der taler til os.

Selv den mest overbevisende og faktaspækkede kommunikation gør ingen forskel, hvis vi grundlæggende har mistro til afsenderen, hvis vi fx tror han lyver eller vil føre os bag lyset.

Det var den græske filosof Aristoteles, der levede ca. 384-322 før vor tidsregning, som først gjorde opmærksom på dette, da han lancerede de tre begreber etos, logos og patos.

Etos handler om troværdighed og tillid

Etos handler om, at dem vi kommunikerer med, skal have tillid til os. Ellers lytter de ikke. Etos er et udtryk for den holdning og opfattelse, som modtageren af vores budskab har til os som afsendere. Vi skal være troværdige, og modtagerne af vores kommunikation skal vurdere, at vi ved, hvad vi taler om. Desuden skal modtageren helst opfatte os som sympatiske.

God etos kræver dygtighed, moralsk habitus og imødekommenhed.

Foto: Ilse Gräber

1. **Dygtighed og kompetence**
   Som afsendere demonstrerer vi faglig dygtighed og kompetence, overblik og indsigt i regler, forhold og detaljer, der kan have modtagerens interesse. Til dygtighed hører også ro, sund fornuft, erfaring, faglig viden, samfundskendskab og omverdensforståelse.

2. **Høj moral (Moralsk habitus)**
   Vi spiller med åbne kort, kommer ikke med usandheder eller bevidste fortielser og fordrejninger. Eller giver modtageren det indtryk, at vi har en skjult dagsorden. Vi signalerer integritet.

3. **Imødekommenhed**
   Kald det service, velvilje eller hjælpsomhed. Vi viser, at vi villige til at gøre noget for andres skyld, også uden umiddelbart selv at få noget ud af det. Vi sender et signal om, at vi vil modtagerne det godt og tager ham eller hende alvorligt.

Hvis vores etos ikke er i orden, kan det være lige meget, både hvor gode vi er til at fremføre vores logiske argumenter (logos), og hvor meget vi taler til modtagerens følelser (patos).

Logos appellerer til logik og fornuft
Med logos taler vi til modtagerens logiske sans. Når vi appellerer til fornuften, skal vi vise, at det, vi formidler, er godt underbygget med data, faktuelt holdbart og klart opstillet. Fokus er på tal og fakta, og på ting, der kan måles og vejes.

For eksempel: ”Diget vil beskytte de bagvedliggende områder ved en vandstand på 2,50 meter”.

Patos taler til følelserne
Med patos appellerer vi til modtagerens følelser. Vi kommunikerer ved hjælp af billeder (også fx film, gif’fer)eller bruger et levende og billedskabende sprog.

For eksempel: Film med børn, der leger på en bred sandstrand - og speak: ”Skal vi nøjes med at forklare vores børn, hvordan det føltes at bygge et sandslot på stranden – eller skal de selv kunne opleve det?”

Etos, patos og logos kan hver for sig ikke stå alene. Hvis vi udelukkende bruger logos, kommer kommunikationen til at fremstå tør og kedelig. Hvis vi kun bruger patos, har vi lavet en reklamefilm, men etos, logos og patos forstærker gensidigt hinanden. Kan vi få alle tre elementer med, er der lagt en god bund for effektiv og overbevisende kommunikation

8.3 Den strategiske kommunikationsplan

Når det kan betale sig at ofre kommunikationsdelen af et kommunalt fællesprojekt stor opmærksomhed, er det fordi, velgennemtænkt kommunikationen i kommunale fællesprojekter kan blandt andet bidrage til at:

- Skabe forståelse for behovet for projektet
- Forebygge misforståelser og skabe gennemsigtighed
- Sikre at fakta om projektet er tilgængelige for alle, der måtte efterspørge dem
- Give mulighed for, at alle kommer til orde – ikke kun de, der råber højst
- Fremme interessenternes mulighed for konstruktivt at kvalificere projektet
- Bane vejen for en bidragsfordeling, som kan gennemføres med bred opbakning

8.3.1 Fastlæggelse af målgruppen for kommunikationen

For at kommunikere effektivt må vi nødvendigvis vide, hvem vi kommunikerer med. Målgruppen for kommunikationen i et kommunalt fællesprojekt kan ikke fastlægges én gang for alle. Undervejs vil målgruppen for kommunikationen spænde fra alle borgere og interessenter i kommunen til den enkelte ejer af fast ejendom. Det betyder ikke, at al kommunikation skal opfindes fra bunden af, hver gang den skal bruges i en ny sammenhæng, men det betyder, at den altid skal tilpasses modtageren.

8.3.2 Centrale fakta og kernebudskaber

Hvis vores kommunikation skal være sammenhængende og troværdig skal den bygge på en række dokumenterede fakta (logos) og en række tydelige kernebudskaber. Det er vigtigt, at vi i forhold til alle målgrupper fastholder fokus på centrale fakta og kernebudskaber – så vi ikke ufrivilligt kommer til at skabe forvirring eller misforståelser.

Det er derfor en god idé, simpelthen at lave en kort liste over de vigtigste fakta og de kernebudskaber, som skal være gennemgående i formidlingen. Denne liste er et godt arbejdsredskab i kommunikationen og kan også med fordel bruges af politikerne og kolleger andre steder i forvaltningen.

8.3.4 Hvornår skal der kommunikeres?

Det korte svar på det spørgsmål er: I princippet hele tiden. Det er væsentligt at opretholde et løbende kommunikationsflow. Eller for at citere Karen Vestergaard fra Slagelse Kommune: ” Vi blev opmærksomme på, at det også var vigtigt at lægge noget op på hjemmesiden, når der ikke skete noget i sagen.” Selv med inklusion af øvrig lovgivning, vil intet kommunalt fællesprojekt kunne gennemføres med et fingerknips, og hvis tavsheden om et projekt bliver alt for langvarig, er vi udfordret af, at offentligheden tror, at det er gået helt i stå eller opgivet – eller i værste fald ”foregår der noget, som ikke tåler dagens lys”. Hvilket skader både vores troværdighed i kommunikationen og fremdriften i projektet, når processen skal gå videre.

Som allerede nævnt kan der ikke gives nogen almengyldig opskrift på en strategisk kommunikationsplan, som kan bruges i alle sammenhænge. Alligevel har vi i det følgende tilladt os at foretage et par nedslag på de steder i et kommunalt fællesprojekt, hvor der notorisk stilles store krav til kommunikationsindsatsen.

8.4 Særlige kommunikationsudfordringer

8.4.1 Præsentation af problemet: Den brændende platform

Selv når der i forvaltningen og kommunalbestyrelsen er en klar opfattelse af, at det er nødvendigt med et kystbeskyttelsesprojekt, fordi store værdier vil blive beskadiget eller gå tabt under en ekstrem vejrhændelse, er det ikke sikkert, at denne opfattelse deles bredt blandt borgerne. Stormflod er (heldigvis) en relativt sjældent forekommende fænomen i Danmark, og mange danskere selv i lavtliggende kystbyer opfatter ikke oversvømmelse som en trussel i dagligdagen.

En af de første og måske vigtigste strategiske kommunikationsopgaver vil derfor ofte være at skabe en generel forståelse for, at kystbeskyttelsesprojektet er en nødvendig investering i samfundets sikkerhed. Den fælles erkendelse af problemet (den ”brændende platform”) er forudsætningen for opbakning til et projekt og dermed i sidste ende muligheden for at gennemføre det.

Arbejdet med at skabe bevidsthed omkring problemet kan igangsættes, allerede inden der foreligger projektforslag. Der er sådan set aldrig for tidligt. Vi skal ikke skabe panik, så samtidig med at vi arbejder på at skabe en fælles erkendelse af problemet, skal vi også klart signalere, at der vil blive arbejdet på en løsning.

Budskabet er entydigt: ”Vi har et problem, og vi vil gøre noget ved det”

En vellykket kommunikation i forbindelse med præsentation af projektet kan blive afgørende for dets fremtid. Det gælder, uanset om vi taler om offentliggørelse af et visionsprojekt eller det endeligt vedtagne projekt.

8.4.2 Præsentation af projektet

Når vi kommunikerer om et visionsprojekt – er det i sagens natur et skitseprojekt, som ofte er udarbejdet af en rådgiver. Visionsprojektet skal vise

muligheder, nye potentialer og inspirere. Der kan lægge op til mulighed for at levere gode ideer til at kvalificere eller optimere det til de konkrete forhold. Det signalerer, at der tænkes visionært og langsigtet og lægger op til, at der er mulighed for aktiv medskabelse.

En faldgrube ved visionsprojektet er dog, at selvom der måske er modtaget input fra forskellige grupperinger af interessenter, så er det sjældent, at alle interessenter har haft mulighed for at medvirke. De interessenter, som ikke har været inddraget, vil derfor føle sig overset. Det er desuden virkelig vanskeligt at sikre sig, at alle, der præsenteres for et visionsprojekt, forstår, at det handler om: "det man kunne ønske sig" fremfor "det man faktisk kan få". Det er også set, at et visionsprojekt– fordi det er tænkt som en vision - ikke ud i alle kroge tager højde for, hvad der er praktisk gennemførligt eller hvad lovgivningen kan tillade. Her er der alvorlig risiko for, at der i offentligheden (og pressen) fokuseres uforholdsmæssigt meget på disse mangler, så fokus flytter sig helt væk fra det realiserbare potentiale i projektet. Et sådant forløb kan svække tilliden til kommunens faglige indsigt og integritet (etos), som det kan være svært at genoprette.

Når det det endelige, vedtagne projekt skal offentliggøres, er opgaven enklere på den måde, at vi kan kommunikere klart, at det er sådan, det kommer til at se ud. Alligevel er der et par ting, som det kan være værd at huske. På trods af høringer, kontinuerlig kommunikation og omtale i de lokale medier, vil der være nogen derude, som er overraskede over udfaldet. De føler, at løsningen er "trukket ned over hovedet" på lokalsamfundet. Vi kan ikke gøre alle tilfredse, men det en god idé at huske at nævne, hvilke grupper og foreninger, der har haft indflydelse på projektet undervejs i planlægningen eller gøre opmærksom på, hvordan projektet er blevet tilpasset behov og ønsker fra interessenter. På den måde synliggøres den demokratiske proces, der ligger bag afgørelsen. En anden ting, som er væsentlig er at huske, at det er den almindelige opfattelse, at når der er givet tilladelse til et projekt, så går det straks i gang og står snart færdigt. Det er langt fra altid tilfældet, så det giver god mening at skitsere en tidsramme for projektet, efter at tilladelsen er på plads.

Eksempler på værktøjer:

Materiale, der på baggrund af fakta dokumenterer behovet (fx koter, historiske hændelser, prognoser for vandstandsstigninger, sammenfaldende hændelser mm)

En simulering, der viser, hvilke områder, der i givet fald vil blive oversvømmet (fx ved hjælp af hjemmesiden havvand på land)

Præsentationsmateriale, som kan bruges til mundtlige oplæg

Talepunkter til politikere og forvaltning

Kystdirektoratet
Højbovej 1
7620 Lemvig
www.kyst.dk